

การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

นิวัฒน์ จันทร์งาม

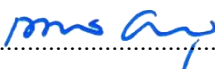
การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2564

การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

นิวัฒน์ จันทร์งาม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้าน การป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เสนอโดย จำเริญวัฒน์ จันทร์งาม เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....คนบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์)
วันที่ 8 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์
ชื่อนักศึกษา	นิวัฒน์ จันทรงาม
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 2) ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 3) แนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นลักษณะงานวิจัยแบบผสม ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ ผู้นำชุมชน อปพร. 33 คน และประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองปลาหมอ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ตามลำดับ
2. ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายการจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านระดับบุคคล ตามลำดับ
3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้ 1) จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายในการป้องกันภัยพิบัติ 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้ศึกษาได้รับความช่วยเหลืออนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ทุกท่านในโครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งกรุณาใช้เวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำการค้นคว้าอิสระให้มีความสมบูรณ์อย่างดียิ่งเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จนกระทั่งการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชน มูลนิธิต่าง ๆ ผู้นำชุมชน อปพร. และประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองปลาหมอ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ ผู้ศึกษาวิญญมาโดยตลอด รวมทั้ง ขอขอบคุณเจ้าของตำรา เอกสารงานวิจัยทุกชิ้นที่ได้อ้างอิงไว้จนทำให้ การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ขอขอบคุณครอบครัวที่มีส่วนช่วยให้งำลังใจ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมกับความสำเร็จในครั้งนี้ ซึ่งมีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นิวัฒน์ จันทรงาม

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	9
แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุขและการบริหารจัดการสาธารณสุข.....	26
การบริหารจัดการสาธารณสุขในประเทศไทย.....	42
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความพร้อม ด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	73
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย ด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	77
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	78
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	93
วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	94
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	101
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	101
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	102
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ภาคผนวก ข การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	116
ภาคผนวก ค การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (ค่า IOC)....	119
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	123
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิจัย.....	125
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	129

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	สถิติการเกิดอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	51
ตาราง 2	สถิติการเกิดวาตภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	52
ตาราง 3	สถิติการเกิดภัยแล้งขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	52
ตาราง 4	สถิติการเกิดอัคคีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	53
ตาราง 5	สถิติการเกิดภัยจากการคมนาคมขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ.....	53
ตาราง 6	ลำดับความเสียหายขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	54
ตาราง 7	ปฏิทินสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ เพื่อเป็น แนวทางในการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ล่วงหน้า องค์การ บริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ จึงทำปฏิทินสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่.....	54
ตาราง 8	ระดับการจัดการสาธารณภัยของประเทศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550.....	55
ตาราง 9	รายนามภาคประชาสังคม และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	63
ตาราง 10	รายนามจิตอาสาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	63
ตาราง 11	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขตตำบล หนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	73
ตาราง 12	กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี.....	76
ตาราง 13	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	80
ตาราง 14	การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม.....	82
ตาราง 15	การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมโดย การตัดสินใจ.....	83
ตาราง 16	การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมใน การดำเนินการ.....	84
ตาราง 17	การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์.....	85

	หน้า	
ตาราง 18	การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล.....	86
ตาราง 19	ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม.....	87
ตาราง 20	ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านระดับบุคคล.....	87
ตาราง 21	ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านระดับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง.....	88
ตาราง 22	แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี.....	89

มหาวิทยาลัยราชภัฏสระบุรี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพ 2 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม 8 ชั้น.....	17
ภาพ 3 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลเหนือการมีส่วนร่วม.....	23
ภาพ 4 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข.....	35
ภาพ 5 แหล่งงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองปลาหมอ.....	58
ภาพ 6 องค์กรปฏิบัติในการจัดการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	61
ภาพ 7 เครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	91

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ทวีความรุนแรงและเกิดบ่อยครั้งขึ้นตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่พึ่งพิงธรรมชาติในการสรรค์สร้างชีวิตของสังคม ซึ่งได้สร้างความเสียหายแก่มวลมนุษยชาติทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก ภัยพิบัติทางธรรมชาติคุกคามการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตโดยอาศัยเศรษฐกิจและสังคมเป็นฐานการดำรงอยู่ของประชาชนและการเกิดภัยพิบัตีย่อมเป็นความสูญเสียที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรและบุคลากรในการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยในพื้นที่ในการฟื้นฟูจะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากกว่าจะเข้าสู่ภาวะใกล้เคียงสภาวะเดิมหรือบางครั้งก็ไม่อาจคืนสู่สภาพปกติได้อีก (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 1 - 2)

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนพื้นที่ส่วนบนเป็นภูเขาและที่ราบสูงพื้นที่ส่วนกลางเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะของภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 8 ชนิด ดังนี้ 1) พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclones) 2) แผ่นดินไหว (Earthquakes) 3) อุทกภัย (Floods) 4) พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน (Thunderstorms) 5) แผ่นดินถล่ม (Land Slides) 6) คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges) 7) ไฟป่า (Fires) และ 8) ฝนแล้ง (Droughts) ภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก คือ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย และแผ่นดินไหว ซึ่งอุทกภัยและวาตภัยมีสาเหตุหลักมาจากพายุหมุนเขตร้อนและพายุฝนฟ้าคะนองรุนแรงในขณะที่ยกตัวและแผ่นดินไหวนั้นมนุษย์เป็นผู้มีส่วนกระทำให้เกิดขึ้น (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 1 - 2)

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 20 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนโดยมีผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัด และผู้อำนวยการอำเภอ ตามที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่น ตามวรรคหนึ่งให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น มีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่มุ่งให้มีการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน แต่การบริหารจัดการก็ยังมีปัญหา อุปสรรคในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการช่วยเหลือและป้องกันสาธารณภัย พบว่า โดยส่วนใหญ่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร เนื่องจากมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ประจำทุกตำบล แต่มีข้อจำกัดด้านความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ด้านการป้องกันสาธารณภัยโดยเฉพาะด้านอุทกภัย เนื่องจากการในการฝึกอบรมบุคลากรโดยส่วนใหญ่เน้นในเรื่องของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในรูปแบบทั่วไป เช่น อัคคีภัย และอุบัติเหตุ เป็นต้น และประกอบกับการไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดเอกภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา เช่น นโยบายและการนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติ และการเกิดภัยพิบัติแต่ละครั้งไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด มีความรุนแรงระดับใด แม้ว่าจะมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุขก็ตาม (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 4 - 5)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอเป็นพื้นที่ราบลุ่ม บางพื้นที่มีเนินเขาและภูเขาสลับ บางพื้นที่ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของการเกิดภัย สถานการณ์ภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ บางอย่างสามารถคาดการณ์การเกิดภัยได้ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง วัตภัย อัคคีภัย ไฟป่า แต่ก็ยังมีภัยอื่น ๆ ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เช่น ภัยจากการคมนาคม (อุบัติเหตุทางถนน) ซึ่งปัญหาการเกิดสาธารณสุขภัยมีผลกระทบต่อประชาชนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ด้านอาชีพการทำงาน เส้นทางคมนาคมและการขนส่ง ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย โทรศัพท์ ไฟฟ้า อาหาร เวชภัณฑ์ ยารักษาโรค พื้นที่ด้านการเกษตรและด้านการปศุสัตว์ ได้รับความเสียหาย ปัญหาด้านการสาธารณสุข โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ รวมถึงปัญหาเรื่องการดูแลผู้ป่วย ผู้พิการ เด็กแรกเกิด กลุ่มสตรีที่ตั้งครรภ์ และผู้สูงอายุ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6 - 10)

ปัญหาการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอเกิดจากการขาดอุปกรณ์เครื่องมือที่มีความพร้อม ขาดความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขของบุคลากร และไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยไว้ต่อการพยากรณ์เหตุการณ์ล่วงหน้า การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วทันสมัย การประชาสัมพันธ์ หรือประกาศแจ้งเตือนจากหน่วยงานราชการ และระบบแจ้งเตือนในระดับชุมชนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาครัฐมีบทบาทหน้าที่จำเพาะเจาะจง จึงต้องอาศัยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและความร่วมแรงร่วมใจของประชาชนในการสร้างหลักการพึ่งตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคมกับการพัฒนาการป้องกันสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ให้มีความสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิสังคม เพื่อนำไปสู่ความพร้อมในการรับสถานการณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ

1.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.2 ศึกษาความพร้อมในการป้องกันอุทกภัย ด้านระดับบุคคล ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 17 คน ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ จำนวน 21 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน อปพร. 33 คน และประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองปลาหมอ จำนวน 5,969 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวนไม่น้อยกว่า 375 คน เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 375 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และแบบบังเอิญ (Accident Sampling)

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของระยะเวลาเพื่อให้ได้ระยะเวลาที่เหมาะสมโดยเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2564 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
2. ทราบระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
3. สามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทางการสร้างเครือข่ายและแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายในการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหายภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีและพื้นที่ที่มีบริบทเหมือนกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภัยพิบัติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิต และทรัพย์สินของมนุษย์หรือเกิดความเสียหายกับระบบเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยรวม จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ภัยทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ดินถล่ม อาคารถล่ม เป็นต้น 2) ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย ภัยจากการจลาจลและคมนาคนชนสง ภัยจากการก่อการร้าย 3) ภัยจากเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ปัญหาระบบสื่อสาร เป็นต้น

ความพร้อม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหายภัยพิบัติ ในด้านระดับบุคคล และด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

ด้านระดับบุคคล หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหายภัยพิบัติ มีความพร้อมเกี่ยวกับการติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง การเตรียมการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น การเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น การเตรียมการด้านช่องทางการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เช่น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉิน ฯลฯ การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ การฝึกซ้อมแผนรองรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติ

ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงานด้านการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหายภัยพิบัติ เช่น กองทัพ (ทหาร), กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด, ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด), สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ), องค์การปกครองท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต.), อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.), มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย, ภาคเอกชน, หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ได้แสดงพฤติกรรมออกมาในการร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการดำเนินงานป้องกันบรรเทา และแก้ไขปัญหายภัยพิบัติ

ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนร่วมกับปรึกษาหารือแสดงความคิดเห็น พุดคุยปัญหายภัยพิบัติ รวมถึงร่วมเสนอทางออกหรือทางเลือกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนร่วมดำเนินงานในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี เช่น เป็นอาสาสมัคร ร่วมบริจาคทรัพย์สิน ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐในการบรรเทาภัยพิบัติ เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนร่วมในผลประโยชน์ของการป้องกัน และแก้ไขปัญหายภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี เช่น สาธารณูปโภคของ อบต.ฯ ทำให้ประชาชนดำเนินชีวิตประจำวันสะดวกสบายขึ้น เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนร่วมติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหายภัยพิบัติ รวมถึงการติดตาม ผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี

เครือข่าย หมายถึง ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินงานด้านการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหายภัยพิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณภัยและการบริหารจัดการสาธารณภัย
5. การบริหารจัดการสาธารณภัยในประเทศไทย
6. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ไม่ได้ตราเพื่อมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมือง เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

1. ตามมาตรา 43 บุคคลและชุมชนมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือรณรงค์ไม่ดำเนินการสิ่งที่จะก่อผลเสีย และหน่วยงานรัฐต้องพิจารณาข้อเสนออันโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย

2. ตามมาตรา 133 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ของรัฐต่อสภาผู้แทนราษฎรได้

3. ตามมาตรา 254 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ โดยรัฐธรรมนูญยังไม่ได้กำหนดจำนวนรายชื่อที่ต้องใช้ไว้ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น และจะต้องมีกฎหมายออกมากำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป

4. ตามมาตรา 256 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

นอกจากสิทธิโดยตรงที่ประชาชนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อที่จะเสนอกฎหมายและนโยบายแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่องหลายประเด็น ดังนี้

1. ตามมาตรา 57 (1) รัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

2. ตามมาตรา 57 (2) รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ดำเนินการและได้รับประโยชน์ด้วย

3. ตามมาตรา 63 รัฐต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส การทุจริต

4. ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

5. ตามมาตรา 68 รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาและเผยแผ่หลักธรรม ต้องมีมาตรการป้องกันการบ่อนทำลาย และต้องส่งเสริมให้ พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมดำเนินการดังกล่าวด้วย

6. ตามมาตรา 74 รัฐต้องจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ หรือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่าง สหภาพลูกจ้างและนายจ้าง ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

7. ตามมาตรา 78 รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การ จัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทาง การเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน

8. ตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

9. ตามมาตรา 252 ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะมาจากการ เลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือวิธีอื่นก็ได้แต่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

10. ตามมาตรา 253 ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เปิดเผยข้อมูล และรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

11. ตามมาตรา 257(3) การปฏิรูปประเทศต้องทำให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพ ชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

12. ตามมาตรา 259 กฎหมายว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุถึงการ มีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีกอย่างน้อย 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ตามมาตรา 58 การดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย ฯลฯ รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ

2. ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

3. ตามมาตรา 77 ก่อนการออกกฎหมายทุกฉบับ รัฐต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน

4. ตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

การปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนในท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีสิทธิ มีส่วนร่วม และตรวจสอบการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะการกระทำที่จะมีผลกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นโดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 282 การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไป เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เองโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และความแตกต่างในระดับของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

มาตรา 286 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัตินอกจากจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สามารถเข้าถึงกลไกและวิธีการในการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นผ่านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วยเป็นการบัญญัติไว้เพื่อบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคือการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดปัญหา การกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือกการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ เป็น

การกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ริเริ่มในการสร้างกลไกและช่องทางต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนการกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณการใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปีเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสามในบทบัญญัติ

มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) การจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

(4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการที่ให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความปลอดภัยและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 จึงให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่โปร่งใสสุจริตเปิดเผยข้อมูลและการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะการตัดสินใจทางการเมืองรวมถึงการตรวจสอบ และการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

ความหมายการมีส่วนร่วม มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องมาทบทวน มีดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2538, หน้า 8) ได้ขยายความหมายของการมีส่วนร่วมว่า ต้องครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน และสังคมได้ร่วมกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนา และทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนสะท้อนการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยความสมัครใจเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายการวางแผนและดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา การพิจารณาในมิติดังกล่าวการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเชื่อมระหว่างส่วนที่ประชาชนลงทุน (แรงงานและทรัพยากร) เพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหารนโยบายลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2541, หน้า 11) ได้ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

เมธี จันทจักรภรณ์, และสุธิดา รัตนวาณิชพันธ์ (2541, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง

องค์การอนามัยโลก (WHO/UNICEF, 1978) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมคือการที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่มและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมองค์การสหประชาชาติเคยระบุไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้เพราะความหมายของการมีส่วนร่วม อาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศหรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตามหากจะให้เข้าใจชัดแล้วการนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบเศรษฐกิจสังคมและการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ขยายความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ายังครอบคลุมถึง

1) การสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียม

2) การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในการเอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนาการแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกันและการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายกำหนดนโยบายการวางแผนและดำเนินโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

3) การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าวกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจไม่ว่าระดับท้องถิ่นภูมิภาคและระดับชาติจะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้

4) ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศนโยบายและโครงสร้างการบริหารรวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชากรการมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

เพียร์, และสติเฟล (Pearce, & Stiefel (1979, p.41) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอก ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่

พจนานุกรมอังกฤษฉบับ Oxford (Oxford English Dictionary: OED, 1993) ได้ให้คำนิยามว่า “การมีส่วนร่วม (Participation)” ไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” ซึ่งจะมีความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย” (Apathy) หากอธิบายความหมายการมีส่วนร่วม (Participation) ในทางวิชาการจะหมายถึงความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ ความรู้สึก นึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม เป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้เกิดความสำเร็จ เกิดความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) เข้าไปช่วยเหลือ (Contribution) และมีความรับผิดชอบ (Responsibility) ซึ่งจะเกิดทุกระดับสายบังคับบัญชาใน 3 ลักษณะคือ มีการช่วยเหลือ มีการใช้อำนาจ และมีขอบเขตภาระงานในขณะที่สังคมไทย แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม (A Theory of Participation) เป็นแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาชนบทที่ปรากฏในสังคมไทย นับตั้งแต่ปี 2520 และปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เป็นต้นมาและมีการให้ความหมายไว้หลากหลายในแต่ละช่วงเวลา เช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้บรรจุการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการสนับสนุนการพัฒนาที่สนับสนุนให้ชาวบ้านช่วยเหลือตนเองได้ และสร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เน้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมพัฒนาของสังคมสมัยใหม่และระบบตลาดอย่างแนบแน่น แต่ความหมายดังกล่าวต้องมาชะงักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541 - 2545) เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมถูกเปลี่ยนนัยยะเป็นเรื่องของการกระจายอำนาจทางการปกครองมีการตั้งเอาองค์กรพัฒนาเอกชน (Ngos) และภาคสาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาภายในกรอบเศรษฐกิจพอเพียง และยังคงนัยยะของความหมายเช่นนี้จนถึงปัจจุบัน ริก โจนธาธาน (Rigg, Jonathan, 2008, p.86)

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 4) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาคมิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ปาริชาติ วลัยเสถียร, และคนอื่น ๆ (2543, หน้า 138 - 139) สรุปความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ไว้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาโดยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหาการวางแผนการตัดสินใจการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่นการบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลรวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในนัยทางการเมืองแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาคเพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศให้มีอำนาจทางการเมืองการบริหารมีอำนาจต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกันโดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้จากกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจ (empowerment) ในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเองทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการพัฒนาความเท่าเทียมกันของชายและหญิง (Gender) ในการดำเนินงานพัฒนาด้วย

เสนห์ จามริก (2540, หน้า 20) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่างซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วม ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหา (2) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่มาของปัญหา (3) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหา (4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ หมายถึงการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมจัดทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นและเป็นการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553, หน้า 57)

โคเฮน, และอัฟฮ็อฟ (Cohen, & Uphoff, 1981, p.6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานตามกิจกรรมที่ตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนานั้น ๆ และ/หรือเข้าร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรม

ดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดมิติของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 มิติ คือมีส่วนร่วมอะไรบ้าง มีส่วนร่วมกับใครบ้าง และการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

รีเดอร์ (Reeder, W. W., 1974) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

องค์การสหประชาชาติ (United Nation, 1981, p.5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร
- 2) ในการกระทำโดยสมัครใจเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการ

เออร์วิน (Erwin, 1976, p.138) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนให้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ (2542) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปร่วมรับรู้ในกระบวนการจัดการร่วมให้ข้อมูลความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์อันเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมหรือการอนุญาตให้มีการดำเนินการที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ อันเกี่ยวกับตนหรือชุมชน ตลอดจนการร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลและตลอดจนร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ไม่โปร่งใส

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544, หน้า 10 - 12) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลก็ดี กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจโดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอกและเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งที่อำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความ พึ่งพอใจ และ ผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย

ทองใบ สุดซารี (2545, หน้า 45) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น มีลักษณะเป็นกระบวนการที่จะทำให้พนักงานมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตน บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอาจมีความผูกพันในการทำงานยิ่งกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเท่านั้นยิ่งไปกว่านั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้นส่งผลให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงานและมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ตลอดจนทำให้เขาได้รับการยอมรับ (Recognition) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) และเกิดความนับถือตนเองมากขึ้น (Self esteem) นอกจากนี้ยังพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรส่งผลให้เขามีความชัดเจนในความคาดหวังมากยิ่งขึ้น กล่าวคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้บุคลากรเกิดความเข้าใจการทำงาน และการบริหารงานในองค์การได้ดียิ่งขึ้นอีกทั้งจะเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจในการทำงานกับระบบรางวัลได้ดีขึ้น

ทวีป คงเทียน (2548, หน้า 18) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการโดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ และได้ศึกษารวบรวมความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ดังนี้

อแลสแตร์ ที ไวท์ (Alastair, T. Whitc, 1982, p.18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 4 มิติคือ มิติที่หนึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มิติที่สอง มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจ มิติที่สาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ มิติที่สี่มีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่าความหมายของการมีส่วนร่วมคือการเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้นส่งผลให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อหน่วยงานและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วมมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงานลักษณะของการมีส่วนร่วมจากความหมายการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหาร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนในการแก้ปัญหาพร้อมในการดำเนินงานตามแผนและร่วมในการประเมินผลวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ ตลอดจนร่วมพิจารณา กำหนดปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม โคเฮน, และอัฟฮ็อฟ (Cohen, & Uphoff, 1980, pp.213 - 218) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่ต้องกระทำคือ การจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นจะเลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ คือประกอบกรตัดสินใจ 3 ขั้นตอน คือ

- 1.1 การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น
- 1.2 การตัดสินใจในช่วงการดำเนินการวางแผน
- 1.3 การตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติการตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินการตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้กับโครงการใดบ้าง และจะหาประโยชน์ได้ด้วยวิธีใด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

- 2.1 การสนับสนุนด้านทรัพยากร
- 2.2 การบริหารงาน
- 2.3 การประสานความร่วมมือและขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณากระจายผลประโยชน์เฉพาะตนและภายในกลุ่ม รวมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) ความคาดหวัง (Expectation)

นอกจากนี้ อภิญา กังสนารักษ์ (2544, หน้า 14 - 15) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

สำหรับ โกวิท พวงงาม (2553, หน้า 75) กล่าวถึง ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่ง องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1988) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆนั้นจะมีเหตุผล 2 ประการ คือ การมองเห็นว่าตนจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไปซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญของการกระตุ้นให้เกิดสิ่งจูงใจเป็นตัวนำซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมแม้ว่าชาวชนบทจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่ไม่อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วมหรือเข้าร่วม แล้วไม่ได้รับผลดังที่คาดหวังไว้ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้นมิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผน ลักษณะการทำงานเงื่อนไขการเข้าร่วมเป็นต้น ดังนั้นพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้

2.1) เปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน และทุก ๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยการเข้าร่วมอาจจะอยู่ในรูปแบบของการมีตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรง

2.2) ควรมีเวลากำหนดที่ชัดเจนเพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพเป็นจริงของตน

2.3) กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไรซึ่งช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โกวิท พวงงาม (2550, หน้า 24) กล่าวว่าต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดัง เช่น

(1) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาทั้งแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปีโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดและกำหนดการจัดทำแผนพัฒนา โดยการร่วมเสนอปัญหาความต้องการและร่วมเสนอโครงการกิจกรรมเพื่อการพัฒนาและในรูปแบบของกระบวนการทำประชาคมที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวมร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) การมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสและเป็นธรรม

(3) การให้ประชาชนมีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้งและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมสภาด้วย

(4) การให้ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติเพื่อให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาออกข้อบังคับตำบลตาม พรบ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

(5) ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประพฤติเสื่อมเสียตาม พรบ. ว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนั้น รีเดอร์ (Reeder, W. W., 1974, pp.49 - 60) ได้อธิบายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์โดยมีความเชื่อว่าปัจจัยภายนอก คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจ แต่บุคคลจะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านั้นมาสู่ตัวบุคคลในรูปของความเชื่อ (Beliefs) และความไม่เชื่อ (Disbeliefs) ซึ่งจะเป็นเหตุผลที่จะทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านคือ

- ปัจจัยที่ดึงดูดให้เกิดการกระทำ
- ปัจจัยผลักดันให้เกิดการกระทำ
- ปัจจัยสนับสนุน

ระดับการมีส่วนร่วม International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำสุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าวการจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

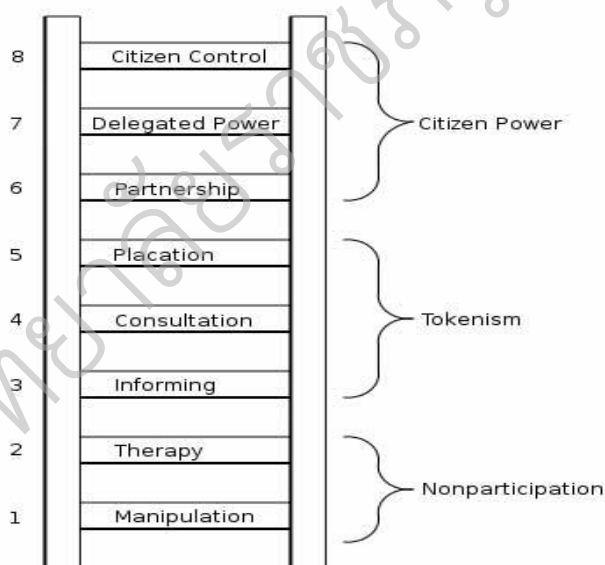
2. การรับฟังความคิดเห็นเป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้องเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนในภาครัฐขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่นคณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชน

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชนเป็นขั้นตอนที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุดโดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่นการลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

ขณะที่ เซอร์รี่ อาร์ อาร์นสไตน์ (Sherry, R. Arnstein, 1969, pp.216 - 224) มีความคิดเห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นรูปของบันไดการมีส่วนร่วม (participation ladder) 8 ขั้น ดังแผนภาพ

ภาพ 2 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม 8 ขั้น

ที่มา: เซอร์รี่ อาร์นสไตน์ (Sherry R Arnstein, 1969, p.217)

บันได 8 ขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย

1. การยักยักย้ายถ่ายเท
2. การบำบัด
3. การบอกกล่าวให้ทราบ

4. การปรึกษาหารือ
5. การปลอมโยน
6. การเป็นหุ้นส่วน
7. การมอบอำนาจให้ทำแทน
8. อำนาจและการควบคุมอยู่ในกำมือของประชาชน

ระดับการมีส่วนร่วม ส่วนที่อยู่ต่ำที่สุดของขั้นบันไดคือ (1) การปรับให้เหมาะสม และ (2) การบ่าบัด ทั้งสองข้อนี้อยู่ในระดับเดียวกันคือ การไม่มีส่วนร่วม (non-participation) ซึ่งประชาชนเข้าไปไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงแต่มีเพียงคนกลุ่มน้อยเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเท่านั้นโดยไม่มีการพูดถึงเนื้อหา วิธีการของการตัดสินใจหรือตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจตัดสินใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นนี้ไม่ใช่เป็นการทำให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือควบคุมโครงการแต่จะช่วยให้ผู้กุมอำนาจอยู่ดำเนินการให้การศึกษา (Educate) หรือการชี้แจงแก่ผู้ที่เข้ามา (3) การบอกกล่าวให้ทราบ และ (4) การปรึกษาหารืออยู่ในระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (tokenism) โดยประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมบ้างเล็กน้อย แต่ยังอยู่ในสถานะที่ไม่มีพลังซึ่งเมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมยังถูกจำกัดสิทธิแต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจต่อไปประชาชนยังไม่มีหลักประกันว่าจะได้รับการตอบสนอง เอาใจใส่อย่างเต็มที่หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ (5) การปลอมโยน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นของระดับขั้นบันไดการมีส่วนร่วมบางส่วน (tokenism) ขั้นบันไดขั้นที่สูงขึ้นไป ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น มีอำนาจในการตัดสินใจได้มากขึ้นอยู่ในระดับที่เรียกว่าอำนาจเป็นของประชาชน คือ (6) การเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ประชาชนสามารถเข้าไปเจรจาต่อรอง เพื่อร่วมรับผลได้ผลเสีย (Trade-offs) กับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง (7) การมอบอำนาจให้ทำแทน (Delegated Power) และ (8) อำนาจและการควบคุมอยู่ในกำมือของประชาชน (Citizen Control) ประชาชนส่วนใหญ่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ควบคุมดูแลหรือการใช้อำนาจผ่านตัวแทนควบคุมโดยประชาชน หรือเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินใจโดยตรงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชนนั่นเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของ เซอร์ อาร์นสไตน์มองการมีส่วนร่วมในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชนโดยเริ่มตั้งแต่การไม่มีอำนาจหรือไม่มีส่วนร่วมเลย จนไปถึงอำนาจทั้งหมดเป็นของประชาชนหรือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ลักษณะและการยกตัวอย่างประกอบ

1. การยกย้ายถ่ายเทการมีส่วนร่วมของประชาชน แรกเริ่มเกิดจากการปรับปรุงและการพัฒนาเมือง จากชนกลุ่มชั้นที่ได้ถูกรับเชิญให้มามีส่วนร่วมในการบริการประชาชนซึ่งลักษณะการทำงาน ใช้จดหมายเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการประสานงานกันอย่างจริงจัง ส่วนมากการประชุมแต่ละครั้งมักจะเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่มีการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนน้อย

2. การบ่าบัด ตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือ มีพ่อคนหนึ่งนำเด็กทารกที่กำลังป่วยหนักไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล และแพทย์ให้นำเกลือมาผสมทานเองที่บ้าน ต่อมาพบว่าเด็กเสียชีวิต พ่อของทารกจึงนำความไปแจ้งต่อคณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ชุมชนท้องถิ่น แต่คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ชุมชนท้องถิ่นกลับเชิญพ่อของทารกไปฟังการบรรยายเรื่อง การบ่าบัด โดยเน้นพูดถึงเรื่อง การดูแล

เด็กของผู้ปกครอง ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคล้าย ๆ กันนี้ เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ จอมพลอม

3. การบอกกล่าวให้ทราบการแจ้งให้ประชาชนทราบถึงสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบต่าง ๆ ของประชาชนนั้น เป็นสิ่งสำคัญ และหากการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแบบทางเดียวจากเจ้าหน้าที่สู่ ประชาชน โดยเฉพาะข่าวสารที่ล่าช้า ทำให้ประชาชนขาดโอกาส ต่อผลประโยชน์ของเขาโดยตรง

4. การปรึกษาหารือ การเชิญชวนและการนำความคิดเห็นของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็ เสมือนเป็นการแจ้งให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสมบูรณ์แบบ ยกตัวอย่าง เช่น การประชุมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อนำเสนอเมืองตัวอย่างที่ใช้งบประมาณเงินสนับสนุน ท้องถิ่น สมาชิกของสมาคมผู้ปกครอง ต้องการทราบว่าทำไมชาวบ้านจึงไม่มีส่วนร่วม ในการร่า ง นำเสนอนี้ คณะกรรมการอธิบายเพียงว่าเป็นการขอสนับสนุนเงินจากส่วนกลาง และส่วนกลางอนุมัติ เรียบร้อยแล้ว จึงเป็นการขาดการวางแผน และปรึกษาร่วมกัน เป็นต้น

5. การปลอดโยนตัวอย่างในการสร้างความพึงพอใจนั้นคือ การที่เราเลือกบุคคลที่มีฐานะ ในทางสังคมในหมู่คนจนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการของหน่วยงานปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้รับการแต่งตั้งเรียบร้อยแล้ว ถ้าเขาไม่ปฏิบัติหน้าที่ เขาก็จะไม่สามารถเอาชนะ คู่แข่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งอย่างแน่นอน ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการเมือง ตัวอย่างหลายแห่ง ส่วนใหญ่มักจะตั้งอยู่บนมาตรฐานของขั้นบันไดแห่งความพอใจหรือต่ำกว่า

6. การเป็นหุ้นส่วน ขั้นบันไดนี้แท้จริงแล้ว อำนาจจะถูกจัดสรรใหม่โดยผ่านการเจรจา ระหว่างพลเมืองกับผู้มีอำนาจการเป็นหุ้นส่วนร่วมกันนั้น สามารถทำงานด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น การเป็นหุ้นส่วนที่มีการเจรจากับชาวบ้าน ในการยื่นใบสมัครขอรับการส่งเสริมจาก รัฐบาลกลาง ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ได้เขียนโครงการยาวกว่า 400 หน้ากระดาษ ไม่ได้จัดการประชุม กับผู้นำชุมชนท้องถิ่นแต่อย่างใด ชาวบ้านจึงร่วมกันประท้วง เพื่อขอตรวจสอบโครงการดังกล่าว สุดท้ายหน่วยงานราชการจึงยินยอม เป็นต้น

7. การมอบอำนาจให้ทำแทน ในขั้นตอนนี้ประชาชนมีอำนาจเด่นชัดในการตัดสินใจ ในแต่ละ โครงการละแผนงาน ยกตัวอย่างเช่น ประชาชนเมืองฮิลล์ ร่วมกันให้ความร่วมมือในการเตรียม แผนงานของเมืองตัวอย่างทั้งหมด ส่งผลให้หน่วยราชการได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการจากกรม พัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชนเมือง ซึ่งมีการยืนยันถึงเสียงข้างมาก เมื่อมีการนำเสนอโครงการต่าง ๆ ให้ คณะกรรมการหน่วยงานสาธิตเมืองตรวจสอบ

8. อำนาจและการควบคุมอยู่ในกำมือของประชาชนการควบคุมโดยประชาชนและมีส่วนร่วม เพื่อที่จะเป็นเครื่องยืนยันและรับรองของการมีส่วนร่วม หรือไม่ประชาชนนั้นสามารถดูแลโครงการ หรือสถาบันได้อย่างเต็มที่ และสามารถเจรจาเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ ยกตัวอย่างเช่น การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการต่อสู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่ถูกโจมตีข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ โดยพวกเขาแสดงให้เห็นว่า สามารถดูแล บริหารโครงการดังกล่าวทั้งหมดเองได้ เป็นต้น

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้ในหลายระดับขึ้นอยู่กับรัฐบาลแต่ละยุคว่าจะให้ ความสำคัญต่อประชาชนมากน้อยต่างกันคือ

1) ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจหมายถึงให้ประชาชนเข้าจัดการหรือดำเนินการเองโดยไม่มีการ ติดต่อกับรัฐบาลก่อนซึ่งอาจมีการโต้ตอบจากรัฐบาลตัวอย่างเช่นการตั้งศาลเตี้ยการเดินขบวนกรเข้า

ยึดสถานที่ของทางราชการเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมเป็นต้นโดยในความสัมพันธ์เชิงลบต่อกัน กล่าวคือถ้าประชาชนมีส่วนร่วมมากรัฐบาลก็จะมีอำนาจน้อยลงหรือในทางกลับกัน

2) ประชาชนและรัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหาโดยมีอำนาจเท่าเทียมกันตัวอย่างเช่นโครงการทำ ความสะอาดหมู่บ้านการสร้างถนนและชุดบ่อน้ำในหมู่บ้านเป็นต้น

3) ประชาชนเป็นที่ปรึกษาหมายถึงรัฐบาลขอความคิดเห็นจากประชาชนและตั้งใจที่จะ กระทำการตามความเห็นนั้นแต่ก็ยังมีอำนาจที่จะไม่รับความคิดเห็นนั้นไปปฏิบัติตัวอย่างเช่นการตั้ง คณะกรรมการเพื่อการประสานงานระหว่างประชาชนและส่วนราชการการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาการ ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเฉพาะกลุ่มเป็นต้น

4) ประชาชนแสดงความคิดเห็นรัฐบาลให้โอกาสประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง แต่มักจะไม่นำความเห็นไปปฏิบัติและยังมีอำนาจที่จะไม่รับฟังความคิดเห็นนั้นตัวอย่างเช่นการประชุม ใหญ่ที่ให้โอกาสประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นการขอความเห็นในกฎระเบียบที่กำลังจะนำ ออกมาใช้

5) ประชาชนรับทราบเป็นการแถลงข่าวสารและ/หรือมติของรัฐบาลให้ประชาชนได้ทราบ ประชาชนอาจมีปฏิกิริยาโต้ตอบหรือไม่มีก็ได้เช่นการแถลงถึงโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้มีมติให้ ดำเนินการ การริเริ่มกฎหมายต่าง ๆ และการเวนคืนที่ดินเป็นต้น

6) รัฐบาลใช้อำนาจกล่าวคือรัฐบาลใช้อำนาจจัดการโดยไม่แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ตัวอย่างเช่นการสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดกรณีต่าง ๆ โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น

จากการศึกษาลำดับขั้นของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจมีส่วนร่วมดำเนินการและมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลายระดับ ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วยซึ่งสามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากมาก ไปหาน้อยได้ดังนี้คือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจประชาชนมีส่วนร่วมประชาชนเป็นที่ปรึกษาประชาชน แสดงความคิดเห็นประชาชนรับทราบและรัฐบาลใช้อำนาจ

แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีสำคัญมากเพราะมาจากวิถีชีวิตประจำวันของ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ว่าเขามีความต้องการที่จะให้การบริหารเป็นในวิถีทางใดที่ สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เพื่อให้ชีวิตมีความสุขอยู่ดีกินดีความสงบสุขในสังคมนั้น ๆ

สมบุรณ์ นันทวงศ์ (2542, หน้า 56) ได้กล่าวว่า ถ้าพิจารณาในแง่ของสำคัญของการมี ส่วนร่วมของประชาชน สามารถแยกความสำคัญได้ดังนี้

1. เนื่องจากโครงการพัฒนาชุมชนในทุกโครงการจะมีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งคือ เพื่อให้ ประชาชนกินดีอยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นรวมถึงต้องการให้มีการ เปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆเป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นหากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นประชากร เป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนได้ยอมรับและสนับสนุนต่อการพัฒนาชุมชนโครงการเหล่านั้นย่อม มีโอกาสที่จะบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ง่าย และในทางตรงกันข้ามหากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็น ประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนไม่ให้การสนับสนุนจนถึงขนาดทำการต่อต้านแล้ว โครงการพัฒนาชุมชนนั้นย่อมประสบกับความล้มเหลวในที่สุด

2. เนื่องจากการยอมรับว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้อาศัยในพื้นที่ นั้นมานานอย่างต่อเนื่องจึงน่าจะรู้เรื่องราวของปัญหาและความต้องการ ดังนั้นการที่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาจึงน่าจะเป็นสิ่งที่ดีเพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของ และการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น

3. เนื่องจากตระหนักว่า แนวคิดของการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่จะใช้รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะสภาพปัญหาความต้องการตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์พื้นที่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการที่จะใช้รูปแบบของการพัฒนาชุมชนเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศนอกจากจะเป็นการแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดแล้ว ยังอาจสร้างความล้มเหลวในการดำเนินโครงสร้างการพัฒนาชุมชนได้ง่าย โดยเฉพาะถ้าชุมชนไม่ยอมรับไม่ให้ความร่วมมือหรือต่อต้านในสิ่งที่บังคับหรือชี้แนะให้เขา

4. ส่วนประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองมาเป็นแนวทางในการปูพื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในชุมชนซึ่งแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาประเทศให้เกิดขึ้นทุกระดับในการพัฒนาชุมชนก็เช่นกัน แนวคิดของการพัฒนาชุมชนจะมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ ช่วยเป็นการปลุกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของประชาชนในระดับชุมชนจริง ๆ อาทิความเสมอภาคทางการเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นการรู้จักอดทนและอดกลั้นต่อความเห็นของบุคคลที่แตกต่างจากตนการใช้เหตุผล การเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การเคารพในสิทธิและหน้าที่ เป็นต้น

สมยศ พุ่มหว่า (2535, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนสรุปได้ว่าเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง ช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของเขาจะทำให้ทุกคนมีอำนาจต่อรองมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองรวมทั้งช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยสร้างสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด (2538, หน้า 14) ได้กล่าวว่าในระบอบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าและสมบูรณ์นั้นกลไกที่สำคัญคือการการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายของประชาชนได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าไปสร้างกฎหมายและบริหารราชการแผ่นดินหากกลไกนี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีกลไกนอกระบบเข้ามา แต่ถ้าหากมีการเรียกร้องเกิดขึ้นแสดงว่าระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและยิ่งกลไกในระบบเป็นกลไกที่รวม อำนาจจากเบื้องต้นหรือรวมศูนย์และอยู่ห่างจากปัญหา ทำให้กลไกระบบไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง การเรียกร้องก็อาจรุนแรงมากขึ้นตามลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานหลายประการโดยเฉพาะการทำให้ประชาชนยอมรับโครงการและสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดทั้งนี้ก็เนื่องมาจากกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้

ตรงกับความต้องการของประชาชนอีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการช่วยเหลือตนเองอันเป็นการนำไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างดียิ่ง

ขณะที่ เจมส์ แอล เครตัน (James, L. Creighton, 2005, pp.25 - 28) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันต่อความรู้ สึกสูญเสียด้านอำนาจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นช่องทางที่จะนำประชาชนมาร่วมกัน เพื่อที่จะแก้ปัญหาของส่วนรวม มันได้สร้างความรู้สึกว่านี่เป็นปัญหาของเรากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนคือช่องทางที่จะสร้างให้เกิดการสื่อสารระหว่างกลุ่มในชุมชนเพื่อที่เขาจะได้มาทำความเข้าใจถึงความต้องการของแต่ละกลุ่มและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่จะยับยั้งการกระทำที่สุ่มเสี่ยง

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นช่องทางอีกทางหนึ่งในการสร้างชุมชนชนิดต่าง ๆ สิ่งแรกก็คือการฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำในอนาคต ในขณะที่ประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน เขาจะได้เรียนรู้วิธีที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่นได้อย่างไรและจะสร้างความร่วมมือ การฝึกอบรมจะเป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน วันนี้ปัจเจกชนอาจจะเป็นตัวแทนของเพื่อนบ้านหรือกลุ่มผลประโยชน์ แต่พรุ่งนี้เขาจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มซึ่งผู้นำของชุมชนจะถูกคัดเลือกขึ้นมาโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ผู้นำในอนาคตก็จะได้เรียนรู้ทักษะของการทำงานร่วมกัน

ขณะที่ ถวิลวดี บุรีกุล (2551, หน้า 6) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน เจมส์ แอล เครตัน (James, L. Creighton, 2005, p.19) การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่ง ของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นคือผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็น โดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนซึ่งใน แต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน

สำหรับ ดิน ปรัชญพฤทธิ (2545, หน้า 339 - 340) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาชนบทเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมไม่ได้มีผลเพียงสนับสนุนการพัฒนาโดยอาศัยพลังและทรัพยากรจากประชาชนเท่านั้น หากยังเป็นการส่งเสริมความสำนึกร่วมกันของประชาชน ในอันที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี เน้นการคำนึงถึงผลรวมและพัฒนาศักยภาพทางจิตใจ ทางปกครอง และความสามารถในการช่วยตนเอง มองในแง่นี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีการและเป้าหมายในตัวมันเอง นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ยังสะท้อนให้เห็นว่าคนในฐานะที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนานั้น มิใช่เป็นผู้ถูกกระทำแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังเป็นผู้กระทำได้ด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้ย่อมสอดคล้องกับประชาธิปไตย และการพึ่งตัวเองอย่างแท้จริง

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทนั้นอาจมีหลายประการ กล่าวคือ

1) การใช้สถาบันพื้นเมืองเป็นเครื่องมือที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ยกตัวอย่างเช่น ในฟิลิปปินส์ จะมีสถาบันเก่าแก่ที่ดั้งเดิมเรียกว่า อตอร์ (ator) อยู่หลายแห่งในหมู่บ้าน อตอร์ หนึ่งจะประกอบไปด้วยครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัว โดยมีหัวหน้าครอบครัวชายเป็นตัวแทน และคนที่อายุสูงสุดในอตอร์จะเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในอตอร์นั้น ๆ

2) การปรึกษาหารือกับประชาชนก่อนที่จะทำอะไรซึ่งรวมถึงการอธิบายโครงการของรัฐบาล ให้ประชาชนทราบ การทำสัญญาจ้างเอกชน การเป็นหุ้นส่วน การจัดหาความช่วยเหลือแก่ประชาชน

3) การเกณฑ์เอาฝ่ายอื่นเข้ามาเป็นพวกโดยยอมให้ประชาชนตั้งตัวแทน การแต่งตั้งผู้นำ ท้องถิ่นมาดำรงตำแหน่งของทางการ และการยอมให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกแผนใดแผนหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นการมีส่วนร่วมแต่เพียงลวง ๆ มิได้มีน้ำหนักรต่อการพัฒนาชนบทอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้ามหน่วยรัฐบาลจะยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเช่น การยอมให้ประชาชนเข้ามาให้คำปรึกษาตลอดกระบวนการวางแผน การให้ตัวแทนประชาชน นั่งอยู่ใน คณะกรรมการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญ และการยอมให้ชุมชนเข้ามาควบคุมการเงินและ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มองในแง่นี้จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทนั้น มี ตั้งแต่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการดังสมการในภาพด้านล่างนี้

$$P = (B \times Pr) - C$$

P = participation หรือ การมีส่วนร่วม

B=benefit hoped to gain หรือ ผลที่หวังจะได้จากการเข้าไปมีส่วนร่วม

Pr = probability that they will actually be achieved หรือ ความน่าจะเป็น หรือ ความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จ

C = cost of working for them หรือ ค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุนในการมีส่วนร่วม

ภาพ 3 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลเหนือการมีส่วนร่วม

ที่มา: ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2545, หน้า 341

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการคือ

1) ต้องมีอิสรภาพหมายถึงประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้การเข้าร่วมต้องเป็นไป ด้วยความสมัครใจการถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2) ต้องมีความเสมอภาคประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วม คนอื่น ๆ

3) ต้องมีความสามารถประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมใน กิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่าในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่

กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมายการมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ มีเช่นนั้นต้องเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้

ส่วนองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้านคือ

1) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจนการให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไรผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไรเพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน ทั้งนี้มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดจนผู้สนใจอีกด้วย

โดยแท้จริงนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจไม่สามารถกระทำได้ในทุก ๆ ประเด็นดังนั้นก็จะมีแนวทางทั่ว ๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2547, หน้า 43 - 45)

- 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
- 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
- 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
- 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
- 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณาแต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าประชาชนต้องมีอิสรภาพความเสมอภาคและความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมนอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมียุทธศาสตร์หรือจุดมุ่งหมายต้องมีกิจกรรมเป้าหมายและต้องมีกลุ่มเป้าหมายทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) จึงเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ รวมถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาลมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดกล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่าง

เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาเป็นการสร้างฉันทามติและทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติอีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่าร้ายแรงที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมและช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน (วันชัย วัฒนศัพท์, 2547, หน้า 25 - 28)

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารงานหากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่องสังคมมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟังอีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน เจมส์แอลเครตัน (James, L. Creighton, 2005, pp.7 - 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ถ้าหากว่ากลยุทธ์เหล่านี้มีการนำไปใช้จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ดังที่จะได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้คือ

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพประกอบที่สุดบ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้ใช้กันมาในอดีตสาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างที่จะนำไปสู่การตัดสินใจก่อให้เกิดความแตกต่างในการที่จะไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่จะประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา แน่นนอนกระบวนการหรือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลามากกว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำไป การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลืองอาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่มแต่นำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ ในกรณีนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่ง โดยทั่วไปอาจจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายในการทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. การสร้างฉันทามติ (Consensus Building) โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้นี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคูกรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้ถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้นและครั้งหนึ่ง เมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ร้ายแรงที่สุด ครั้งหนึ่งเมื่อความขัดแย้งได้นำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหาประเด็นนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้งก็จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนมีส่วนร่วมโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชนในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้ที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชนและต่อที่ว่าสาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดกันภายใน เพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการและการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้นอาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไรและทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณภัยและการบริหารจัดการสาธารณภัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณภัย (ภัยพิบัติ)

ซูวงส์ อุบาลี (2551) UN International Strategy for Disaster Reduction: ISDR ได้ให้คำจำกัดความของภัยพิบัติว่า คือ สภาวะที่ระบบการทำงานของชุมชนหรือสังคมได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง เป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ที่เกินกำลังความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจะมีการจัดการได้โดยใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ และภัยพิบัติเป็นกระบวนการของความเสียหาย ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมตัวกันของภัยสภาพความล่อแหลม และความสามารถหรือมาตรการที่ไม่เพียงพอที่จะลดผลด้านลบของความเสียหายนั้นได้

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (2550) ได้ให้นิยามของ คำว่า “สาธารณภัย” คือ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบายของศัตรูพืชตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุขไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย โดยศูนย์เตรียมความพร้อมภัยพิบัติแห่งเอเชีย ได้ให้คำจำกัดความของภัยพิบัติว่าคือ ต้นตอของผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์หรือก่อให้เกิดความเสียหายทางระบบเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสังคม และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ดินถล่ม อาคารถล่ม ฯลฯ 2) ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย ภัยจากการจราจร และคมนาคมขนส่ง ภัยจากการก่อการร้าย ภัยจากเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ภัยจากการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ปัญหาระบบสื่อสาร

แผนการป้องกันภัยพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ได้ให้นิยามศัพท์เกี่ยวกับสาธารณภัย คือ ภัยอันมีมาจากสาธารณะไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2558)

นิค คาร์เตอร์ (Nick Carter, 1991) ได้แบ่งประเภทของภัยพิบัติตามลักษณะการเกิดออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ภัยพิบัติจากธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ได้แก่

1. ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพอากาศ ได้แก่
 - 1.1 วาตภัย (Storm) เป็นภัยที่เกิดจากความเร็วยวของลม เช่น พายุไต้ฝุ่น พายุโซนร้อน และพายุฤดูร้อน เป็นต้น
 - 1.2 อุทกภัย (Flood) เป็นภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลากน้ำท่วม ในฤดูฝน คลื่นพายุซัดฝั่งหรือเขื่อนพัง
 - 1.3 คลื่นความร้อน (Heat Wave) เป็นลักษณะของอากาศที่มีอุณหภูมิ สูงขึ้นผิดปกติ ทำให้ร่างกายอ่อนเพลียเนื่องจากร่างกายปรับสภาพได้ไม่สมดุลกับสภาวะอากาศ
 - 1.4 อากาศหนาวผิดปกติ (Freezing Weather) เช่น ภาคน้ำแข็งและภาคน้ำค้างแข็งเยือกเหนียวในฤดูหนาว จะมีอากาศหนาว ในบางปีมีอุณหภูมิของอากาศต่ำกว่าศูนย์องศาเซลเซียส เป็นต้น
 - 1.5 ฝนแล้ง (Drought) เนื่องจากฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้ง ยาวนานทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย เกิดความขาดแคลนพืชพันธุ์ธัญญาหาร

2. ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของผิวโลก ได้แก่

2.1 แผ่นดินเลื่อนหรือแผ่นดินถล่ม (Landslide) เป็นการเปลี่ยนแปลงของ พื้นดินชั้นบน ทำให้เกิดการเลื่อนไหลและการสั่นสะเทือน เช่น เมื่อมีฝนตกหนักบริเวณเทือกเขาที่มี พื้นดินลาดเอียง ขาดต้นไม้หรือพืชคลุมดินจึงไม่มีการยึดเหนี่ยวของพื้นผิวดิน อาจทำให้พื้นที่ผิวดิน พังทลายลงมาทับบ้านเรือน ตามบริเวณเชิงเขาได้

2.2 แผ่นดินไหว (Earthquake) เป็นการเปลี่ยนแปลงของชั้นเปลือกโลก ทำให้มีการสั่นสะเทือนเป็นคลื่นติดต่อกันออกจากจุดศูนย์กลางแผ่ไปทุกทิศทุกทางทำให้บ้านเรือนหรือ สิ่งปลูกสร้างพังทลาย

2.3 ภูเขาไฟระเบิด (Volcanic Eruption) คือ การระเบิดจากแรงดันของ ความร้อนภายใต้พื้นผิวโลก มีการพ่นลาวาทำให้เกิดการสั่นสะเทือนรอบ ๆ ภูเขาไฟและพ่นควันพิษ กระจายทั่วไปในอากาศ

3. ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามลักษณะภูมิประเทศได้แก่

3.1 อุทกภัย (Flood) เป็นภัยที่เกิดจากน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ที่ต่ำกว่า ระดับน้ำทะเล มักจะมีน้ำท่วมเป็นประจำและในบริเวณที่ลุ่ม

3.2 หิมะถล่ม (Snow Slide) เป็นการถล่มทลายของก้อนหิมะที่จับตัวกัน เมื่อมีน้ำหนักรวม อาจเลื่อนไหลลงมาทับบ้านเรือนและผู้คนบริเวณเชิงเขาได้

4. ภัยพิบัติที่เกิดจากเชื้อโรคและภัยพิบัติที่เกิดจากสัตว์และแมลงได้แก่

4.1 การระบาดของโรค (Epidemic) เช่น อหิวาตกโรค ไข้สมองอักเสบ โรค เอดส์เมื่อมีแหล่งแพร่เชื้อ หรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ เป็นต้น

4.2 ภัยจากสัตว์หรือแมลง (Pets or Insects) เช่น หนูนาหรือต๊กแตนที่มีจำนวนมาก ทำให้เกิดความเสียหายแก่พืชไร่อาจเกิดการขาดแคลนอาหารและภาวะอดอยากได้ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Man Made Disaster) ได้แก่

1. ภัยจากอุบัติเหตุทางคมนาคม (Transportation Accidents) ได้แก่

1.1 ภัยทางอากาศเช่น เครื่องบินตกหรือเครื่องบินเกิดระเบิดในอากาศ เป็นต้น

1.2 ภัยทางบก เช่น รถไฟชนกัน รถไฟตกราง รถพลิกคว่ำ เป็นต้น

1.3 ภัยทางน้ำ เช่น เรือขนาดใหญ่ล่ม เรือชนกัน เป็นต้น

2. ภัยจากการก่อสร้าง (Construction Accidents) เช่น การก่อสร้างที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย การพังทลายของอาคารที่ก่อสร้างผิดแบบ หรือการต่อเติมอาคารจนฐานราก ไม่สามารถรับน้ำหนักได้ เป็นต้น

3. ภัยจากการประกอบอุตสาหกรรม (Industrial Accidents) เช่น การระเบิดของท่อแก๊สหรือถังแก๊สภายในโรงงาน หม้อไอน้ำระเบิด โรงงานสารเคมีลุกไหม้เกิดควันที่เป็นพิษหรือโรงงานปฏิกรณ์ปรมาณูเกิดการรั่วไหลของสารกัมมันตภาพรังสี เป็นต้น

4. ภัยจากการขัดแย้งทางลัทธิหรือการก่อวินาศกรรมในที่สาธารณะ (Sabotage) เช่น การวางระเบิดในสถานที่ชุมนุม ในสถานที่ราชการ เป็นต้น

5. ภัยที่เกิดจากการจลาจล (Civil Unrest) เป็นภัยที่เกิดจากการที่ชุมชนที่มีการ ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ทำให้เกิดการยกพวกปะทะกัน หรือเผาอาคารบ้านเรือน สถานที่ราชการ ฯลฯ

6. ภัยจากการปะทะด้วยกำลังอาวุธ (Aimed Conflicts) เช่น การก่อการร้าย สงคราม กองโจร สงครามแบ่งแยกดินแดน สงครามโลก เป็นต้น

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นแก่สาธารณชน ได้แก่ อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย สินามิตลอดจนภัยอื่น ๆ อันเป็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้กระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ (พ.ร.บ.ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2552, 2552) ซึ่งภัยธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของภัยพิบัติ

ภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) หมายถึง ภัยอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตาม ธรรมชาติ และผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของมนุษย์สามารถแบ่งภัยธรรมชาติออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2552)

ภัยธรรมชาติด้านน้ำ

1. อุทกภัย (Flood) อันตรายจากน้ำท่วม อันเกิดจากระดับน้ำในทะเล มหาสมุทร หรือ แม่น้ำสูงมาก จนท่วมทันล้นฝั่งและตลิ่ง ไหลท่วมบ้านเรือน ด้วยความรุนแรงของ กระแสน้ำ ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รูปแบบของอุทกภัยจากธรรมชาติ (Types of Natural Flood) สามารถสรุปรูปแบบของอุทกภัยจากธรรมชาติได้ 4 ชนิด (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2552)

1.1 น้ำป่าไหลหลาก หรือน้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) มักจะเกิดขึ้นใน ที่ราบต่ำ หรือที่ราบลุ่มบริเวณใกล้ภูเขาต้นน้ำ เกิดขึ้นเนื่องจากฝนตกหนักเหนือภูเขาต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทำให้จำนวนน้ำสะสมมีปริมาณมากจนพื้นดิน และต้นน้ำดูดซับไม่ไหวไหลบ่าลงสู่ที่ราบต่ำ เบื้องล่างอย่างรวดเร็ว มีอำนาจทำลายล้างรุนแรงระดับหนึ่ง ที่ทำให้บ้านเรือนพังทลายเสียหาย และ อาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้

1.2 น้ำท่วมขัง (Drainage Flood) เป็นลักษณะของอุทกภัยที่เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำ สะสมจำนวนมาก ที่ไหลบ่าในแนวระนาบ จากที่สูงไปยังที่ต่ำเข้าท่วมอาคารบ้านเรือนเรือกสวนไร่นา ได้รับความเสียหาย หรือเป็นสภาพน้ำท่วมขังในเขตในเขตเมืองใหญ่ที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีสาเหตุมาจากระบบการระบายน้ำไม่ดีพอ มีสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางระบายน้ำ หรือเกิดน้ำ ทะเลหนุนสูงกรณีพื้นที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล

1.3 น้ำล้นตลิ่ง (River Flood) เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำจำนวนมากที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องที่ไหลลงสู่ลำน้ำ หรือแม่น้ำมีปริมาณมากจนระบายลงสู่ลุ่มน้ำด้านล่าง หรือออกสู่ปากน้ำ ไม่ทันทำให้เกิดสภาวะน้ำล้นตลิ่ง ทางคมนาคมถูกตัดขาดได้

1.4 คลื่นสึนามิ (Tsunami) คือน้ำท่วมที่เกิดจากคลื่นที่ซัดเข้าสู่ฝั่งมีลักษณะเป็นคลื่น ในทะเลที่มีช่วงคลื่นยาวประมาณ 80 - 200 กิโลเมตร เคลื่อนที่ด้วยความเร็วประมาณ 600 - 1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง คลื่นสึนามิเกิดขึ้นได้เนื่องจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิดที่พื้นท้องมหาสมุทร หรืออุกกาบาตพุ่งเข้าชนโลกก็ได้ ในขณะที่คลื่นสึนามิเคลื่อนที่ข้าม มหาสมุทรจะดูเหมือนคลื่นปกติเพราะมีความสูงของคลื่นประมาณ 30 เซนติเมตร แต่ถ้าคลื่นนี้เข้าสู่ ชายฝั่งหรือที่ตื้นเมื่อใดจะเพิ่มความสูงขึ้นอย่างรวดเร็วถึงประมาณ 15 เมตรหรือมากกว่านี้พลังงาน อันมหาศาลของคลื่นสึนามิจะทำให้เกิดอันตรายแก่สิ่งมีชีวิต และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในบริเวณชายหาด หรือหมู่เกาะที่คลื่นสึนามิซัดเข้าหา

2. ภัยแล้ง (Droughts) หมายถึงสภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่ฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งตามปกติจะต้องมีฝนโดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ หรือสภาวะที่ระดับน้ำ และน้ำใต้ดินลดลง หรือน้ำในแม่น้ำลำคลองลดน้อยลง ทำให้เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำของพืช ณ ช่วงเวลาต่าง ๆ โดยการเกิดความแห้งแล้งมี 3 ลักษณะ คือ

2.1 สภาวะอากาศแห้งแล้ง (Metrological Drought) มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นสภาวะที่มีการระเหยของน้ำเกินจำนวนที่ได้รับ กล่าวคือมีการระเหยจากไอน้ำของดินและพืชพรรณมากกว่าปริมาณน้ำฝนรายปี

2.2 สภาวะการขาดน้ำ (Hydrological Drought) มีสาเหตุมาจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่เกิดจากการมีฝนตกน้อยเฉลี่ยต่ำกว่าปกติเป็นเวลานานต่อเนื่องกัน

2.3 สภาวะความแห้งแล้งทางการเกษตร (Agricultural Drought) เป็น สภาวะที่เกิดการขาดน้ำสำหรับการเกษตรอื่นเนื่องมาจากการลดลงของปริมาณฝน ระดับน้ำใต้ดิน ความชื้นในดินลดลง จนพืชไม่สามารถดึงน้ำมาใช้ได้

ภัยธรรมชาติด้านลม

1. วัตภัย (Storms) หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง สำหรับในประเทศไทยวัตภัย หรือพายุลมแรงมีสาเหตุมาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ

1.1 พายุหมุนเวียนเขตร้อน (Tropical Cyclone) ได้แก่ ดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น

1.2 พายุฤดูร้อน ส่วนมากจะเกิดระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน โดยจะเกิดถี่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคกลางและภาคตะวันออก จะมีการเกิดน้อยครั้ง สำหรับภาคใต้ก็สามารถเกิดได้แต่ไม่บ่อยนัก โดยพายุฤดูร้อนจะเกิดในช่วงที่มีลักษณะ อากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน แล้วมีกระแสอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศจีนพัดมาปะทะกัน ทำให้เกิดฝนฟ้าคะนองมีพายุลมแรง และอาจมีลูกเห็บตกได้จะทำความเสียหายในบริเวณที่ไม่กว้างนั้น ประมาณ 20 - 30 ตารางกิโลเมตร

1.3 ลมวง (ทอร์นาโด) เป็นพายุหมุนรุนแรงขนาดเล็กที่เกิดจากการหมุนเวียนของลมภายใต้เมฆก่อตัวในทางตั้งหรือเมฆพายุฝนฟ้าคะนอง (เมฆคิวมูโลนิมบัส) ที่มีฐานเมฆต่ำ กระแสลมวนที่มีความเร็วลมสูงนี้ จะทำให้กระแสอากาศเป็นลำพุ่งขึ้นไปสู่ท้องฟ้า หรือย้อยลงมา จากฐานเมฆดูคล้ายกับวงหรือปล่องยื่นลงมา ถ้าถึงพื้นดินก็จะทำความเสียหายแก่บ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งปลูกสร้างได้ สำหรับในประเทศไทยมักเกิดกระแสลมวนใกล้พื้นดินเป็นส่วนใหญ่ไม่ต่อเนื่อง ขึ้นไปจนถึงใต้พื้นฐานเมฆ และจะเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง โดยจะเกิดขึ้นในพื้นที่แคบ ๆ และมีช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงทำให้เกิดความเสียหายได้ในบางพื้นที่

ภัยธรรมชาติด้านไฟ

1. ไฟป่า (Wildfire) หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเผาหามาของป่า เผาไร่ไร่เลื่อนลอย เผากำจัดวัชพืช ส่วนน้อยที่เกิดจากการเสียดสีของต้นไม้แห้ง ผลกระทบจากไฟป่าทำให้เกิดมลพิษในอากาศมากขึ้น ผงฝุ่น คิวโนไฟกระจายในอากาศทั่วไป ไม่สามารถลอยขึ้น

เบื้องต้นได้มองเห็นไม่ชัดเจน สุขภาพเสื่อม พืชผลการเกษตรด้อยคุณภาพ แหล่ง ทรัพยากรลดลง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2552)

ภัยธรรมชาติด้านดิน

1. ภูเขาไฟระเบิด (Volcano) เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ร้ายแรงอย่างหนึ่ง การระเบิดของภูเขาไฟนั้น แสดงให้เห็นว่าใต้ผิวโลกของเราลงไประดับหนึ่งมีความร้อนสะสมอยู่มาก โดยเฉพาะที่เรียกว่า “จุดร้อน” ณ บริเวณนี้มีหินหลอมละลายเรียกว่า แมกมา และเมื่อวันถูกพ่น ขึ้นมาตามรอยแตกหรือปล่องภูเขาไฟเรา เรียกว่าลาวาสาเหตุของการเกิดภูเขาไฟระเบิด นักธรณีวิทยาคาดว่ามีการสะสมของความร้อนอย่างมาบริเวณนั้น ทำให้มีแมกมา ไอน้ำ และแก๊ส สะสมตัวอยู่มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความดัน ความร้อนสูง เมื่อถึงจุดหนึ่งมันจะระเบิดออกมา อัตราความรุนแรงของการระเบิดขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการระเบิด รวมทั้งขึ้นอยู่กับความดันของไอ และความหนืดของลาวา ถ้าลาวาขึ้นมาก ๆ อัตราการรุนแรงของการระเบิดจะรุนแรงมากตามไปด้วย เวลาภูเขาไฟระเบิดมิใช่มีแต่เฉพาะลาวาที่ไหลออกมาเท่านั้น ยังมีแก๊สไอน้ำ ฝุ่นผงเถ้าถ่านต่าง ๆ ออกมาด้วยมองเป็นกลุ่มควัน ม้วนลงมาพวกไอน้ำจะควบแน่นกลายเป็นน้ำ นำเอาฝุ่นละอองเถ้าต่าง ๆ ที่ตกลงมาด้วยกัน ไหลบ่ากลายเป็นโคลนท่วมในบริเวณเชิงเขาต่ำลงไป (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2552)

2. แผ่นดินไหว (Earthquakes) หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดินอันเกิดขึ้น ได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์ส่วนที่เกิดจากธรรมชาติได้แก่ การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกโดยฉับพลันตามแนวขอบของแผ่นเปลือกโลก หรือตามแนวรอยเลื่อนการระเบิดของภูเขาไฟ การยุบตัวของโพรงใต้ดิน แผ่นดินถล่ม อุกาบาดขนาดใหญ่ตก เป็นต้น ส่วนที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การระเบิดต่าง ๆ การทำเหมือง สร้างอ่างเก็บน้ำไกล้รอยเลื่อน การทำงานของเครื่องจักรกล การจราจร เป็นต้น (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2552)

3. ดินถล่ม (Land Slides) เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสีกกร่อนชนิดหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทรงตัวบริเวณดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับตัวของพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลก และเกิดการเคลื่อนตัวขององค์ประกอบธรณีวิทยาบริเวณนั้นจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แผ่นดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา และภูเขานั้นอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอึดตัว จนทำให้เกิดการพังทลาย สามารถแบ่งประเภทของดินถล่มตามลักษณะการเคลื่อนตัวได้ 3 ชนิด คือ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2552)

3.1 แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างช้า ๆ เรียกว่า Creep เช่น Surficial Creep เป็นการเคลื่อนตัวอย่างช้า ๆ ของหินหรือดินตามความลาดชัน เป็นต้น

3.2 แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วเรียกว่า Slide หรือ Flow เช่น Surficial Slide เป็นการเคลื่อนตัวของหินหรือดินเป็นก้อนหรือแท่งขนาดใหญ่จากบริเวณที่มีความชัน เป็นต้น

3.3 แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างฉับพลัน เรียกว่า Fall Rock Fall โดยแผ่นดินถล่มในประเทศไทย ส่วนใหญ่มักเกิดภายหลังฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา ซึ่งเป็นต้นน้ำ ลำธารบริเวณตอนบนของประเทศ ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งเสริมความรุนแรงของแผ่นดินถล่ม ดังนี้

3.3.1 ปริมาณฝนที่ตกบนภูเขา

3.3.2 ความลาดชันของภูเขา

3.3.3 ความสมบูรณ์ของป่าไม้

3.3.4 ลักษณะทางธรณีวิทยาของภูเขา

ลำดับเหตุการณ์ของการเกิดแผ่นดินถล่ม คือ เมื่อฝนตกหนักน้ำจะซึมลงไปใต้ดินอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ดินอิ่มน้ำแรงยึดเกาะระหว่างมวลดินจะลดลง ระดับน้ำใต้ผิวดินสูงขึ้นจะทำให้แรงต้านทานการเลื่อนไหลของดินลดลง เมื่อน้ำใต้ผิวดินมีระดับสูงขึ้นก็จะไหลภายในช่องว่างของดินลงสู่ที่ต่ำตามความชันของลาดเขา เมื่อมีการเปลี่ยนความชันก็จะเกิดเป็นน้ำผุด และเป็นจุดแรกที่มีการเลื่อนไหลของดิน เมื่อเกิดดินเลื่อนไหลแล้วก็จะเกิดต่อเนื่องขึ้นไปตามลาดเขา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและจัดการภัยพิบัติ

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้พบว่ามีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากที่มนุษย์เป็นผู้ก่อขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตามเช่นกรณีเหตุการณ์เพลิงไหม้ซานติก้าผับและเสื่อปาปลาซ่า เป็นต้น หรือเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้หรือไม่ก็ตาม เช่น กรณีเหตุการณ์สึนามิ โคลนถล่ม น้ำท่วม และภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน เป็นต้น ดังนั้นการบริหารจัดการที่มีความพร้อม และเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบจะมีส่วนช่วยเหลือประชาชนก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุได้เป็นอย่างดี

โปรแวน, และ มิลวาร์ด (Provan, & Milward, 2001) กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายใน 3 ระดับ ซึ่งได้แก่ การสร้างความร่วมมือในระดับชุมชน ระดับเครือข่าย และระดับหน่วยงาน ถึงแม้ว่าทั้ง 3 ระดับ จะมีความเชื่อมโยงกันหากแต่ในการประเมินประสิทธิภาพนั้นในแต่ละระดับก็จะมีเกณฑ์ในการประเมินของตัวเอง โดยเขากล่าวว่าเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินประสิทธิภาพของระดับหนึ่งอาจจะเหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมกับอีกระดับหนึ่ง โดยที่เครือข่ายทั้ง 3 ระดับ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เครือข่ายทางสังคมยังหมายถึง การบูรณาการของพลเมืองท้องถิ่นให้อยู่ในรูปแบบขององค์การเพื่อที่จะทำงานร่วมกัน กับหน่วยงานของรัฐบาลเพื่อที่จะลดความเสี่ยงและการจัดการกับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (ทวิตา กมลเวช, 2549)

2.1 แนวคิดการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เป็นการนำแนวคิดหลักในการพัฒนาระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาภูมิความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชน ในการเฝ้าระวังและรับมือกับสาธารณภัย การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและ การสร้างภูมิต้านทานให้แก่ชุมชนตามแนวทาง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งการนำแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อป้องกันภัยตามหลักสากลคือ “รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยเสริมสร้างความตระหนักในการลดความเสี่ยง ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย และกำกับการดำเนินการขับเคลื่อนให้ เป็นไปตามกรอบพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency

Management) การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน (Build Back Better and Safer) และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของแผน และนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของแผนฉบับนี้ เป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศและวัตถุประสงค์ของแผนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอันที่จะยกระดับไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน และรัฐ รวมถึงความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน 4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นการลดโอกาสที่จะ

ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์และการจัดการกับปัจจัยที่เป็น

สาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อลดความถี่และความรุนแรง ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง

และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบันรวมถึง

ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

1. เป้าประสงค์

1.1 เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบางและความถี่ของความถี่ รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

1.2 เพื่อให้มีมาตรการ/แนวทางปฏิบัติในการป้องกัน การลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพ

2. กลยุทธ์ลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.1 สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

2.2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับสร้างแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบการจัดการทรัพยากรและการปฏิบัติงานรับผิดชอบ เพื่อเผชิญหน้าเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดความสูญเสียที่จะมีต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากรสภาพแวดล้อมสังคม และประเทศให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

1. เป้าประสงค์

1.1 เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐานเป็นเอกภาพ และบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทั้งถึง และทันต่อเหตุการณ์

1.3 เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก สาธารณภัยให้มีน้อยที่สุด

2. กลยุทธ์จัดการในภาวะฉุกเฉิน

2.1 สร้างมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

2.2 พัฒนาระบบ/เครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

2.3 เสริมสร้างระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน เป็นการปรับสภาพระบบ สาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการในการฟื้นฟูซึ่งหมายถึงรวมถึงการ ซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

1. เป้าประสงค์

1.1 เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั้งถึง ต่อเนื่องเป็นธรรม และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

1.2 เพื่อให้พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติหรือให้ ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม

2. กลยุทธ์ฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

2.1 พัฒนาระบบการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Need Assessment: PDNA)

2.2 พัฒนาระบบปฏิบัติการและบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

2.3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ได้ มาตรฐานตามหลักสากล โดยการจัดระบบและกลไกในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้มี ประสิทธิภาพซึ่งการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติการให้ ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประเพณีปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือระหว่าง ประเทศเป็นสำคัญ

1. เป้าประสงค์

1.1 เพื่อพัฒนาระบบและกลไกงานด้านสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงาน และ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

1.2 เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงกับมาตรฐานงานด้านสาธารณภัยระดับภูมิภาค อนุภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค

2. กลยุทธ์ร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
 - 2.1 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ
 - 2.2 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม
 - 2.3 เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศ
 - 2.4 ส่งเสริมบทบาทความเป็นประเทศแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงจาก

สาธารณภัย

ปัจจุบันทั่วโลกยอมรับว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อนจากแนวคิดในอดีตที่เคยมุ่งเน้น “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management: DM)” เมื่อภัยเกิดขึ้นแล้วกล่าวคือ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยผ่านพ้นมาเป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับ “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)” ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ได้แก่ การป้องกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ได้แก่ การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข์ (Relief) รวมถึงการฟื้นฟู (Recovery) ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) การสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

ภาพ 4 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563)

กล่าวโดยสรุปการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย

1. การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction)

- 1.1 ป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation)
- 1.2 การเตรียมความพร้อม (Preparedness)
2. การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management)
 - 2.1 การเผชิญเหตุ (Response)
 - 2.2 การบรรเทาทุกข์ (Relief)
3. การฟื้นฟู (Recovery Build Back Better and Safer) ฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction)

2.2 มาตรการการบริหารจัดการสาธารณภัยของภาครัฐ ระดับจังหวัด ถึงชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัด จะดำเนินการอย่างครบวงจรวัฏจักรของสาธารณภัยในแนวทางการปฏิบัติการในเชิงรุก (Proactive Approach) ซึ่งจะเป็นการป้องกัน และลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูบูรณะ โดยมีแนวทางและกิจกรรมที่สำคัญให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2550 แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พระราชบัญญัติงบประมาณ และระเบียบว่าด้วยการบริหาร งบประมาณ พ.ศ. 2548 โดยแผนงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นแผนงานระยะ 5 ปีมี การแบ่งกระบวนการออกเป็น 3 ระยะของการจัดการสาธารณภัย ดังนี้

2.2.1 ระยะก่อนเกิดสาธารณภัย

มาตรการการป้องกันและลดผลกระทบ เป็นการปรับระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยให้มีขีดความสามารถในการเตรียมการเผชิญสาธารณภัยต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดภัยเป็นการลดความรุนแรงและลดความสูญเสียจากสาธารณภัยที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงให้น้อยที่สุด ได้แก่

- 1) การป้องกันสาธารณภัยโดยใช้มาตรการด้านโครงสร้าง
- 2) การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการสาธารณภัย เพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านสาธารณภัยให้สมบูรณ์ ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อบริษัทข้อมูลได้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับท้องถิ่น

มาตรการในการเตรียมความพร้อม เป็นการสร้างระบบการเตรียมความพร้อม และแนวทางปฏิบัติในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อลดภาระในการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐเมื่อเกิดสาธารณภัย ได้แก่

- 1) การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับชุมชน
- 2) การพัฒนาระบบการพยากรณ์และการแจ้งเตือนภัย ตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับท้องถิ่น
- 3) การพัฒนาศักยภาพของระบบสื่อสาร
- 4) การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ
- 5) การเตรียมปัจจัยสี่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- 6) การเตรียมสนับสนุนด้านทรัพยากรและพลังงาน เพื่อการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

7) การเตรียมบุคลากรเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

8) การเสริมสร้างความพร้อมของท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.2 ระยะระหว่างเกิดสาธารณภัย

มาตรการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการเตรียมการที่จำเป็นให้สามารถเผชิญและจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็ว และเพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ ชัดเจนไม่สับสน และลดความสูญเสียจากสาธารณภัยให้มัน้อยที่สุดได้แก่

1) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจระดับจังหวัด

2) การเชื่อมโยงระบบติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานให้ใช้งานได้ขณะเกิด

ภัยพิบัติ

3) การสนธิกำลังเข้าช่วยเหลือและควบคุมสถานการณ์ โดยเน้นการปฏิบัติการค้นหาและช่วยชีวิต และการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลผู้ประสบภัย รวมทั้งการซ่อมแซมฉุกเฉิน

4) การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัย โดยการจัดระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การจัดการศพ โดยการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เก็บรักษาศพ และการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

6) การประชาสัมพันธ์โดยการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ และจัดทำข่าวสถานการณ์ภัยพิบัติที่ถูกต้อง เผยแพร่ให้สาธารณชนทราบทุกระยะ เพื่อลดความตื่นตระหนก

2.2.3 ระยะหลังจากเกิดสาธารณภัย

มาตรการในการจัดการหลังเกิดภัย เพื่อบรรเทาทุกข์ขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัย โดยเร็ว ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว ได้แก่

1) การให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

2) การฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ประสบภัย

3) การฟื้นฟูด้านพืช ปศุสัตว์ประมง

4) การบูรณะสิ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เสียหาย

5) การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหาย

6) การจัดการสภาพแวดล้อมในพื้นที่ประสบภัย ให้กลับคืนสู่สภาพปกติปลอดภัยและน่าอยู่

7) การรายงานและติดตามประเมินผล โดยการจัดทำรายงานความเสียหายจากสาธารณภัย และติดตามประเมินผลการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยระดับความรุนแรงของสาธารณภัย แบ่งได้ดังนี้

1) ความรุนแรงระดับ 1 สาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วไปหรือมีขนาดเล็ก ผู้อำนวยการ ท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้โดยลำพัง

2) ความรุนแรงระดับ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง ผู้อำนวยการในระดับ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ผู้อำนวยการจังหวัด เข้าควบคุมสถานการณ์

3) ความรุนแรงระดับ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวางหรือสาธารณภัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่เสียหายเป็นบริเวณกว้างขวางหรือสถานการณ์ของสาธารณภัยที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษต้องระดมความช่วยเหลือจากทุกส่วนราชการ ภาคเอกชนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้อำนวยการจังหวัดไม่สามารถควบคุม และระงับสาธารณภัยได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกพื้นที่ ให้ผู้อำนวยการกลาง และ/หรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์เข้าควบคุมสถานการณ์

4) ความรุนแรงระดับ 4 สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบที่ร้ายแรงอย่างยิ่ง เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่มากเป็นพิเศษมีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งต่อชีวิตทรัพย์สินและขวัญกำลังใจของประชาชนทั้งประเทศ หรือเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ได้รับมอบหมาย) ไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ และระงับภัยได้นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย จะเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์เข้าควบคุมสถานการณ์

แนวทางการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับหน่วยทหาร

หลักการปฏิบัติ: กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง คือ มณฑลทหารบก/จังหวัดทหารบก หรือหน่วยงานทหารอื่นในพื้นที่

แนวทางปฏิบัติ:

1) ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยทหาร ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างจังหวัดกับมณฑลทหารบก/จังหวัดทหารบก หรือหน่วยงานทหารอื่นในพื้นที่ตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

2) เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้นให้ดำเนินการเป็นไปตามบันทึกข้อตกลงที่จัดทำขึ้น

3) เมื่อมีการประกาศกฎอัยการศึก หรือประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือมีคำสั่งจากผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือมีคำสั่งจากรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะปรับสภาพเป็นศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังจังหวัดเชียงราย และขึ้นทางยุทธการกับฝ่ายทหาร

2.3 แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เป็นการจัดการภัยพิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการป้องกัน แก้ไข บรรเทาฟื้นฟูความเสียหายจากภัยพิบัติโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทางแก้ปัญหาและบริหารจัดการภัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความเสี่ยงภัยของชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนได้ระงับบรรเทาภัยพิบัติได้ก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเหตุที่ชุมชนจะต้องมีการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานเหตุเพราะความเสียหาย และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สิน ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ トラบใดที่ไม่อาจโยกย้ายชุมชนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยได้ไม่
 ว่าจะด้วยเพราะความรักถิ่นฐานบ้านเกิด หรือเพราะเป็นพื้นที่ทำกินแห่งเดียวหรือเพราะความขาด
 แคลนทุนทรัพย์ในการโยกย้ายถิ่นฐาน ที่ทำให้ประชาชนต้องดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็น
 พื้นที่เสี่ยงภัย ดังนั้น การจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐานจึงเป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่คนในชุมชน
 พื้นที่เสี่ยงภัยจะสามารถพึ่งพาตนเองให้มีความปลอดภัย โดยการเตรียมตนเองและเตรียมชุมชนให้มี
 ความพร้อมที่จะเผชิญภัยพิบัติโดยได้รับผลกระทบน้อยที่สุด หรือสามารถอยู่ร่วมกับภัยได้อย่างสงบสุข
 และพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกให้น้อยที่สุด ซึ่งการทำให้ชุมชนเข้มแข็งเตรียมพร้อมป้องกันภัย
 เป็นการเพิ่มศักยภาพชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง สิ่งชุมชนจะต้องปฏิบัติเพื่อการเป็น
 “ชุมชนเข้มแข็ง เตรียมพร้อมป้องกันภัย”

1. คนในชุมชนเกิดความตระหนัก (Public Awareness) และมีส่วนร่วม (People Participation) ในการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงภัย ดังนี้

1.1 ติดตามข้อมูลข่าวสารการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ผ่านสื่อ
 ต่าง ๆ เช่น การพยากรณ์อากาศ การประกาศแจ้งเตือนจากทางราชการถึงสถานการณ์ภัยที่จะ
 เกิดขึ้นหรือการให้ความรู้ถึงความเสี่ยงภัยในพื้นที่

1.2 คนในชุมชนจะต้องตื่นตัว (Alert) ปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันประเมิน
 วิเคราะห์ความล่อแหลมเสี่ยงภัยของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เช่น มีพื้นที่ใดเสี่ยงภัย ครอบคลุมใดจะได้รับความ
 เตือร้อน สถานที่สำคัญใดบ้างจะประสบภัย สถานที่ประกอบอาชีพ เช่น กระจังปลา, เรือกสวน
 ไร่นา, ฟาร์มปศุสัตว์ของใครบ้างจะได้รับความเสียหาย และอื่น ๆ เป็นต้น

2. ชุมชนมีข้อมูลและแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งการมีข้อมูลจะ นำไปสู่
 การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน ดังนี้

2.1 เมื่อชุมชนตระหนักถึงภัยและร่วมกันวิเคราะห์ความล่อแหลมเบื้องต้น แล้ว
 ชุมชนจะต้องสำรวจข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อประเมินความเสี่ยงภัย เช่น สำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน,
 ข้อมูลทางสังคม, เศรษฐกิจ, ข้อมูลการเกิดภัยพิบัติในชุมชนย้อนหลัง และความเสียหายที่เคยเกิดขึ้น
 และระบุพื้นที่ที่เคยเกิดภัยลงในแผนที่ชุมชน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปวิเคราะห์ความล่อแหลมที่อาจจะ
 เกิดขึ้นได้กับชุมชน

2.2 การที่ชุมชนจะต้องวิเคราะห์ความล่อแหลมก็เพื่อต้องการให้ชุมชนทราบว่า
 หากมีการเกิดภัยขึ้นอีกจะมีบุคคลใดในชุมชนที่มีความล่อแหลมต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือจะมี
 สิ่งใดบ้างที่จะเสียหายจากภัยพิบัติจากนั้นจะต้องให้มีการสำรวจความสำคัญในการช่วยเหลือขนย้าย
 อพยพ เช่น เด็ก คนชรา คนพิการ สตรีมีครรภ์ จะต้องอยู่ในลำดับแรกของการอพยพเคลื่อนย้ายสิ่ง
 เหล่านี้ เป็นการให้ชุมชนมีการจัดการกับความเสี่ยง เช่น ร่วมกันวิเคราะห์ว่าควรลดความเสี่ยง หรือ
 ลดโอกาสการนำจะเกิดภัยพิบัติได้โดยวิธีใดบ้าง เช่น การป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย หรือหลีกเลี่ยง
 ความเสี่ยงโดยย้ายบ้านออกไปเสียจากพื้นที่เสี่ยงภัย เป็นต้น

2.3 เมื่อชุมชนได้ข้อมูลความเสี่ยงภัยแล้ว ให้นำแผนที่ชุมชนมาจัดทำแผนที่
 เสี่ยงภัย (Risk Map) และแผนที่ปลอดภัย (Safety Map) ซึ่งจะต้องมีข้อมูลจุดรวมพล เส้นทาง
 อพยพ และให้ชุมชนประเมินขีดความสามารถในการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาเตรียมการไว้ให้
 พร้อมเมื่อเกิดภัยพิบัติ

2.4 ชุมชนรวบรวมข้อมูลของชุมชน แผนที่เสี่ยงภัย แผนที่ปลอดภัย ทรัพยากรของชุมชน และผลของการประเมินความเสี่ยง เพื่อจัดทำเป็นแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน

3. ชุมชนจัดตั้งองค์กรชุมชนและอาสาสมัครเป็นอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น “มิสเตอร์เตือนภัย” ซึ่งในกิจกรรมมีดังนี้

3.1 กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนได้รับการปฏิบัติตามแผนและกิจกรรมต่าง ๆ คือ คนในชุมชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำหน้าที่บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยอาจใช้โครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอยู่แล้วมาบริหารจัดการ หรืออาจจัดตั้งขึ้นใหม่ในรูปแบบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนก็ได้และชุมชนจะต้องมีคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะอนุกรรมการฝ่ายอำนวยการ คณะอนุกรรมการฝ่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดการในภาวะฉุกเฉิน คณะอนุกรรมการฝ่ายบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูบูรณะ โดยมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทำหน้าที่เป็นอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นอาสาสมัครเตือนภัย “มิสเตอร์เตือนภัย” และอาสาสมัคร “กู้ชีพกู้ภัย”

3.2 ชุมชนจะต้องมีสถานที่จัดตั้งเป็น “ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน” มีบุคลากรที่รับผิดชอบจากฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ดูแล บริหารงาน และเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์แจ้งเตือนภัย อุปกรณ์เสียงตามสาย อุปกรณ์กู้ชีพกู้ภัย ซึ่งอาจใช้ศาลาประชาคมหมู่บ้านที่มีอยู่แล้วเป็นศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนก็ได้

4. ชุมชนมีการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุและการอพยพประชาชน เมื่อชุมชนมีแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน และองค์กรชุมชน คือ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติภารกิจ หรือดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนฯ กิจกรรมสำคัญที่ชุมชนจะลืมไม่ได้อีกประการหนึ่ง คือ การนำแผนไปฝึกซ้อมฝึกปฏิบัติให้สมาชิกในชุมชนได้ปฏิบัติตาม แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน โดยเฉพาะแผนการแจ้งเตือนภัย การฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน การสื่อสาร การจำลองสถานการณ์แล้วฝึกซ้อมเสมือนเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้น เพื่อค้นหาข้อบกพร่องที่ควรนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับชุมชนมากยิ่งขึ้น การทดสอบระยะเวลาด้านต่าง ๆ และพัฒนาแผนให้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพภายหลังการ ฝึกซ้อมแผนแจ้งเตือนภัย แผนเผชิญเหตุ แผนอพยพประชาชนทุกครั้งจะต้องจัดให้มีการประเมินผลด้านต่าง ๆ เช่น ในเรื่องของระยะเวลาในการปฏิบัติด้านต่าง ๆ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์มีข้อบกพร่องด้านใด หรือปรากฏว่ายังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ประเภทอื่น ซึ่งชุมชนควรจะต้องจัดหาเพิ่มเติม ชุมชนจะได้วางแผนแก้ไขให้แผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนตามหลักการจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยควรให้มีการฝึกซ้อม แผนปีละ 2 ครั้ง คือในช่วงก่อนฤดูกาลเกิดภัย และเมื่อใกล้จะถึงเวลาที่คาดว่าพายุลมมรสุมมักจะเกิดขึ้น และยานพาหนะรวมทั้งเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย จึงถือเป็นโอกาสที่ผู้นำชุมชน หรือผู้ปฏิบัติงานของชุมชนควรที่จะเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าใจในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แล้วให้การสนับสนุนชุมชนต่อไป

5. ชุมชนมีการประสานขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประจำชุมชน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 20 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมือง พัทยา) โดยผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการท้องถิ่น และมีปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่นรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใน เขตท้องถิ่นของตนแล้วรายงานให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ดังนั้น อำนาจหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมป้องกันภัยการบรรเทา ฟื้นฟูช่วยเหลือผู้ประสบภัยจึงเป็นภารกิจโดยตรงของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้นายกองการบริหารส่วนจังหวัดเป็นรองผู้อำนวยการจังหวัดมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากนั้น การเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เตรียมพร้อมป้องกันภัย จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่ชุมชนนั้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์ทั้งประเภทการเฝ้าระวังแจ้งเตือนภัย การกู้ภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยเฉพาะตาม มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะต้องต้องมีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะรวมทั้งเครื่องมือสัญญาณหรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยจึงถือเป็นโอกาสที่ผู้นำชุมชนหรือ ผู้ปฏิบัติงานของชุมชนควรที่จะเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าใจในอำนาจหน้าที่ตาม กฎหมาย แล้วให้การสนับสนุนชุมชนต่อไป

6. ชุมชนมีทีมกู้ชีพกู้ภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พร้อมปฏิบัติงานเข้าช่วยเหลือชุมชนได้ทันทีที่เกิดภัย การค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่สุดในการ ช่วยเหลือบรรเทาภัยคนละอนุกรมการฝ่ายกู้ภัยและช่วยชีวิตควรจะต้องจัดให้มีอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนที่ประสบภัย โดยขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดส่ง บุคลากรอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยเข้าอบรมตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (ONE TAMBON ONE SEARCH AND RESCUE TEAM: OTOS) ที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดฝึกอบรม แล้วจัดให้มีการฝึกซ้อมฝึกปฏิบัติหน้าที่ให้พร้อมเผชิญเหตุ และจะต้องให้มีการสนับสนุน เครื่องมืออุปกรณ์ไว้ประจำกาย และประจำทีมกู้ชีพกู้ภัยด้วย

7. ชุมชนมีเครือข่ายกับภายนอกชุมชนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เนื่องจากสาธารณภัยนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ชุมชนจำเป็นจะต้องมีเครือข่ายเพื่อการร้องขอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกชุมชน และประสานงานติดต่อขอความช่วยเหลือทั้งในห้วงเวลาเตรียมพร้อมป้องกันภัยก่อนเกิดเหตุการณ์ปฏิบัติระงับบรรเทาภัยในขณะเกิดเหตุ และการช่วยเหลือสงเคราะห์ฟื้นฟูผู้ประสบภัยหลังจากเกิดเหตุสาธารณภัย

8. องค์กรชุมชนมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและพัฒนาสมาชิกให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น เนื่องจากการเตรียมพร้อมป้องกันภัยของชุมชน จำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ

ของผู้เกี่ยวข้องให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ความล่อแหลมเสี่ยงภัย ซึ่งในปัจจุบัน สาธารณภัยมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เครื่องมืออุปกรณ์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น องค์กรชุมชนจำเป็นต้องมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาฝึกอบรมเพิ่มทักษะ และขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลาเพื่อประโยชน์ของชุมชนในการเตรียมพร้อมป้องกันภัย

9. แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน จะเน้นเครื่องมือที่ช่วยให้ชุมชนเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับภัยได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน ควรประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

9.1 วัตถุประสงค์ของการดำเนินการจัดทำแผนชุมชน

9.2 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลสภาพพื้นที่ ประชากร การประกอบอาชีพ รายได้สถานที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชน สภาพความเสี่ยงต่อภัยพิบัติภัยพิบัติภัยพิบัติภัยพิบัติ การเกิดภัยพิบัติ ฯลฯ

9.3 แผนที่เสี่ยงภัยของชุมชนประกอบด้วยพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่ปลอดภัย เส้นทางอพยพ

9.4 การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนและ แผนผังคณะกรรมการฯ พร้อมบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ

9.5 ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน ได้แก่ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย หลังเกิดภัยซึ่งจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

9.6 ภาคนวกรของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน แผนผัง ระบบแจ้งเตือนภัยของชุมชน บัญชีรายชื่อประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะจะต้องจัดทำแยกเป็น ประเภท บัญชีรายชื่อ เด็ก คนชรา คนพิการ สตรีมีครรภ์ที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือก่อนเป็นลำดับ แรกเมื่อเกิดภัยพิบัติ บัญชีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และทรัพยากรในชุมชน ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ในการจัดการภัยพิบัติยานพาหนะ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการภัยพิบัติบัญชีรายชื่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ฯลฯ

ทั้งนี้ในการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน ควรจะใส่รายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนให้ชัดเจน และให้ได้รายละเอียดมากที่สุด เพื่อประโยชน์ของชุมชนเองในการเตรียมพร้อมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน และควรนำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนที่ได้มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ไปฝึกซ้อมแผนเพื่อจะได้นำ แผนฯ มาปรับปรุงแก้ไขให้ดีและเหมาะสมกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการสาธารณภัยในประเทศไทย

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย ภัยจากการสู้รบ และการสงคราม รวมทั้งภัยจากการก่อการร้าย โดยนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการภัย แต่ละประเภทด้วย ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันจัดเตรียมทรัพยากรในการดำเนินการประกอบด้วย

1. การประเมินสถานการณ์ เป็นสิ่งที่คาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางในการป้องกันและบรรเทาภัยต่าง ๆ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัดจะต้องมีแผนของจังหวัด โดยประสานกับส่วนราชการภายในจังหวัด

2. การพัฒนาระบบฐานข้อมูล จะต้องมีการวางระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่สามารถเรียกใช้ได้ และเป็นข้อมูลในการบริหารสั่งการกันโดยตรง ซึ่งจะต้องทราบว่า มีทรัพยากรใดบ้างที่อยู่ในพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่ใกล้เคียงโดยจะต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัย

3. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยใช้ทรัพยากรทุกอย่างให้เป็นประโยชน์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่จะต้องกระทำจะส่งผลให้การบริหารจัดการดี ซึ่งการมีส่วนร่วมยังถือเป็นหัวใจของการสร้างความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา

4. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และจิตสำนึกในการระวังป้องกันภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นการสร้างการเรียนรู้ผ่านสื่อของรัฐได้อย่างไร และมีส่วนในการแจ้งเตือนให้พี่น้องประชาชนได้รับทราบด้วย

5. ระบบการติดต่อสื่อสารที่แน่นอนในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการอุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ เพราะระบบการติดต่อสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผ่านพ้นวิกฤติไปได้

6. การซักซ้อม เมื่อมีการคิดวางแผนปฏิบัติแล้วจะต้องมีการซักซ้อมเพื่อตรวจสอบความพร้อมในการดำเนินการ

1. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการสาธารณภัยจึงได้ตรา พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการสาธารณภัย ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา โดยยกเลิก พ.ร.บ. ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 และ พ.ร.บ. ป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2541 ทั้งนี้ เพื่อให้ สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการตาม พ.ร.บ. การปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 ซึ่งได้ตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ให้มีภารกิจหลักในการดำเนินการป้องกันบรรเทาฟื้นฟูสาธารณภัยและอุบัติภัย สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 สรุปได้ดังนี้

1.1 ขอบเขตการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท โดยได้มีการกำหนดค่านิยามของสาธารณภัย และภัยด้านความมั่นคงไว้อย่างชัดเจน

1.2 การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ซึ่งมีกรรมการทั้งหมด 23 คน มี นรม. หรือ รอง นรม. ซึ่ง นรม. มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และมี ปล.กท., ผบ.ทสส., ผบ.ทบ., ผบ.ทร. และ ผบ.ทอ. เป็นกรรมการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และได้กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้เกี่ยวข้องในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

1.3 กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ

1.4 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดให้มีการจัดทำแผน 3 ระดับ คือ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร โดยในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ และมี ผบ.มทบ. หรือ ผบ.จทบ. เป็นกรรมการ สำหรับการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครนั้น ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ โดยให้แต่งตั้งผู้แทน กท. และผู้แทนสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการ ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง

1.5 กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างเป็นเอกภาพชัดเจนในทุกระดับตั้งแต่ ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น กปภ.ช. ได้น้อมนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นโยบายที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา นโยบายของกระทรวงมหาดไทย แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 แผนแม่บทการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ที่ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว มาจัดทำเป็นกรอบนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติที่มุ่งเน้นการจัดการและแก้ไขปัญหาในเชิงรุก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภัย หรือหากเกิดภัยพิบัติขึ้นจะลดความสูญเสียให้เหลือน้อยที่สุด และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1.5.1 พัฒนาและส่งเสริมระบบการป้องกันสาธารณภัยและลดผลกระทบให้มีประสิทธิภาพ โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเป็นบรรทัดฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับภูมิสังคม อาทิการจัดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับชุมชนการจัดให้มีมาตรการการป้องกันภัยพิบัติแบบใช้โครงสร้างเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกประเภทภัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศ เพื่อช่วยในการวางแผนและตัดสินใจและการส่งเสริมการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ด้านการป้องกันสาธารณภัยแก่ชุมชน เป็นต้น

1.5.2 พัฒนาและส่งเสริมระบบการเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนในสังคมสามารถรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างบูรณาการมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยเพิ่มบทบาทของประชาชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้พร้อมปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง การจัดเตรียมระบบสื่อสารและพลังงานไฟฟ้าให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการเตรียมเครื่องจักรกลและยานพาหนะในการช่วยเหลือประชาชน การส่งเสริมบทบาทภาคประชาชน องค์กรมูลนิธิ ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนพัฒนาระบบการปฏิบัติงานร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชนและอาสาสมัครทุกรูปแบบ และการสนับสนุนให้มีการฝึกซ้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับชุมชน เป็นต้น

1.5.3 พัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณสุขภัยในภาวะฉุกเฉินให้สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และมีเอกภาพ อาทิ การพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินสถานการณ์ ประเมินความเสียหายเบื้องต้น ประเมินความต้องการช่วยเหลือเบื้องต้นให้มีความถูกต้องและรวดเร็ว การเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขภัยในภาวะฉุกเฉินของหน่วยงานแต่ละระดับ การพัฒนาประสิทธิภาพของชุดประเมินสถานการณ์วิกฤต (Emergency Response Team: ERT) และการพัฒนาให้มีระบบการสื่อสารหลักและรองอย่างทั่วถึง รวมถึงระบบไฟฟ้าในภาวะฉุกเฉิน เป็นต้น

1.5.4 พัฒนาระบบการฟื้นฟูบูรณะ ให้สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วทั่วถึง และเป็นธรรม อาทิ การจัดให้มีมาตรการการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว การส่งเสริมให้มีมาตรการฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้น และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในอันที่จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

1.5.5 พัฒนาระบบการเชื่อมโยงหน่วยงานเครือข่ายทั้งในประเทศ และต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ อาทิ การส่งเสริมให้องค์กรสาธารณกุศล ภาคเอกชน อาสาสมัคร ตลอดจน หน่วยงานองค์กรนานาชาติด้านการจัดการภัยพิบัติเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลไกการบริหารจัดการสาธารณสุขภัย ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ การจัดให้มีการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน การปฏิบัติงานช่วยเหลือ การกู้ภัย การบรรเทาทุกข์ และการฟื้นฟูบูรณะระหว่างหน่วยงานเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างถูกต้อง และทันสมัย และการจัดให้มีระบบการประสานงานการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน เป็นต้น

2. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2558

2.1 ก่อนเกิดภัย

2.1.1 มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ซึ่งนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานและอธิบดี ปภ. เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 6) มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนก่อนเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

2.1.2 ใช้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบาย โดยมีการจัดทำแผน 3 ระดับ ดังนี้

2.1.2.1 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และหน่วยงานภาคเอกชนแล้วเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้วให้ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผนดังกล่าว

2.1.2.2 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2.1.2.3 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2.2 ขณะเกิดภัย

2.2.1 การบัญชาการ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของบุคคลดังต่อไปนี้

2.2.1.1 นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรี มอบหมายกรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง

2.2.1.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครได้ทั่วราชอาณาจักร

2.2.1.3 ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บัญชาการมอบหมาย โดยให้มีอำนาจบังคับบัญชา และสั่งการรองจากผู้บัญชาการ

2.2.2 การปฏิบัติเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

2.2.2.1 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการอำนวยความสะดวกป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันฯ เป็นผู้อำนวยการกลาง มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร

2.2.2.2 ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด

2.2.2.3 นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกจังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยความสะดวกจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.2.4 นายอำเภอ (รวมปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) เป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ

2.2.2.5 ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง) เป็นผู้อำนวยการท้องถิ่นมีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยความสะดวกจังหวัด และผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2.2.6 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยความสะดวกกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2.2.7 ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจะมอบหมายรองปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้ช่วยปฏิบัติด้วยก็ได้

2.2.2.8 ผู้อำนวยการเขตในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานครเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2.2.9 เจ้าพนักงาน ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ โดยหลักเกณฑ์การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2553

2.2.2.10 อาสาสมัคร ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่ รับผิดชอบเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และตามที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ทั้งนี้กำหนดให้มีรูปแบบ เครื่องหมาย และบัตร ประจำตัวสำหรับเจ้าพนักงาน และอาสาสมัคร เพื่อแสดงตัวขณะปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย โดยให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย รูปแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัว เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2554

2.2.3 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.3.1 ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่ง พื้นที่มี หน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ขึ้นในเขต พื้นที่

2.2.3.2 ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่นในเขตอำเภอพื้นที่ของตน และในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี

2.2.3.3 กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบ ของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 21 ไปพลางก่อนแล้วแจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

2.2.3.4 กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัด แล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

2.2.3.5 ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการ ซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ เกิดขึ้นนั้น

2.2.3.6 เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ ต้องเข้า ดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป

2.2.3.7 กรณีที่เกิดสาธารณภัยและภัยอันตรายจากสาธารณภัย ใกล้จะถึง ผู้อำนวยการมีอำนาจสั่งเจ้าพนักงานตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สิน

ของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดป้องกันอันตรายเฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การยับยั้งหรือแก้ไข ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยนั้น โดยผู้อำนวยการท้องถิ่นใช้อำนาจดังกล่าวได้ต่อเมื่อ ได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการจังหวัด

2.2.3.8 กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัย เพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำต่อเมื่อ ได้รับอนุญาต จากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ ครอบครองอยู่ในเวลานั้น

2.2.3.9 เมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วยและหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิด สาธารณภัยได้ง่ายให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้น ออกจาก อาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตาม เจ้าพนักงาน มีอำนาจขน ย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้อง รับผิดชอบบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

2.2.3.10 ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมาย มีอำนาจจัด สถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัย จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย รักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุโจรผู้ร้าย ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่เกิด สาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงรวมทั้งช่วยเหลือผู้ประสบภัยและช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่เกิด สาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อได้รับการร้องขอ

2.2.3.11 ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงาน ซึ่ง ได้รับมอบหมาย มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่เกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัย หากการอยู่อาศัย ในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้เฉพาะเท่าที่ จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.3.12 ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการกลางผู้อำนวยการ จังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการอำเภอ มี อำนาจประกาศห้ามมิให้บุคคลใดเข้าไปอยู่อาศัย หรือดำเนินกิจการในพื้นที่ที่เกิดหรือใกล้จะเกิด สาธารณภัยก็ได้

2.3 หลังเกิดภัย

2.3.1 ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัย ที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัย และทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือ รับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู โดยแบบหนังสือรับรองเป็นไป ตามประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย และกรณี ผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอหลักฐาน เพื่อรับการสงเคราะห์หรือ บริการ อันใดให้ออกหนังสือรับรองตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ ออกหนังสือรับรอง กรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับ การสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552

2.3.2 กรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์ จาก การบำบัดอันตรายจากสาธารณภัยจากสาธารณภัย ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

ให้แก่ผู้นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดยันตรายจากสารอันตราย พ.ศ. 2554

2.4 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด หรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นแล้วแต่กรณีได้รับแจ้งแล้วให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว

2.5 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสาธารณภัย

2.5.1 กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.5.2 ให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจมอบหมายภารกิจหรือจัดสถานที่ให้องค์การสาธารณกุศลหรือบุคคลใดเข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัยได้ตามที่เห็นสมควร

2.5.3 ความสัมพันธ์กับหน่วยทหาร

2.5.3.1 ก่อนเกิดภัย กำหนดให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนในระดับแผนชาติ มีผู้แทนฝ่ายทหารรวมเป็นกรรมการใน กปภ.ช. ประกอบด้วย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการทหารอากาศ ในระดับแผนจังหวัด มีผู้บัญชาการมณฑลทหารบก หรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำในระดับแผนกรุงเทพมหานคร มีผู้แทนกระทรวงกลาโหม ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำ

2.5.3.2 ขณะเกิดภัย หากต้องมีหน่วยทหารเข้าร่วมดำเนินการ กำหนดให้ต้องจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการ จังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร กับผู้บัญชาการทหาร ในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

1. สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ตั้งอยู่ที่ 18 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปลาหมออำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 8,635 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 1 - 4)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบัวลอย, ตำบลหนองจิก, ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ทิศใต้ ติดต่อ ตำบลหนองไข่น้ำ, ตำบลไผ่ต่ำ, ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค
จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อ ตำบลห้วยขมิ้น, ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอหนองแค จังหวัด
สระบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อ ตำบลหนองปลิง, ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัด
สระบุรี

1.2 เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 ตำบล
ได้แก่ 9 หมู่บ้าน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่จำนวน 9 หมู่บ้าน
ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านร่องแซง
- หมู่ที่ 2 บ้านร่องแซง
- หมู่ที่ 3 บ้านสองคลอง
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองปลาหมอ
- หมู่ที่ 5 บ้านใหม่
- หมู่ที่ 6 บ้านหนองผักชีใต้
- หมู่ที่ 7 บ้านหนองปลากะดี
- หมู่ที่ 8 บ้านหนองบอน
- หมู่ที่ 9 บ้านท่าช้าง

1.3 ประชากร ศาสนา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,200 คน

จำแนกตามเพศ เพศชาย 2,923 คน เพศหญิง 3,277 คน

จำนวนเด็ก (อายุ 0 – 14 ปี) 448 คน

จำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) 627 คน

จำนวนผู้พิการ 60 คน

จำนวนสตรีมีครรภ์ 20 คน

จำนวนผู้ป่วยติดเตียง 32 คน

จำนวนครัวเรือน 1,619 ครัวเรือน

จำนวนประชากรแฝง (ประชากรกลุ่มที่ได้เข้ามาทำงานหรือเรียนหนังสือในจังหวัด
ที่ตนไม่ได้พักอาศัย ลักษณะเข้าไปเย็นกลับและหมายรวมถึงกลุ่มที่มาอาศัยอยู่ประจำแต่ไม่มีการย้าย
ทะเบียนบ้านหรือไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านที่ตนพักอาศัย) ประมาณ 2,000 คน

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 95

1.4 การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลหรือ
ตำบลใกล้เคียงบางส่วนประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ของประชากร 320,000 บาท/คน/ปี

1.5 เส้นทางคมนาคม (การขนส่งทางรถยนต์ ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญสามารถเดินทางติดต่อกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลบัวลอย และอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยสามารถเดินทางได้ทางรถยนต์ บนถนนทางหลวงหมายเลข 3041

1.6 แหล่งแม่ น้ำลำคลอง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่านหลาย 2 สาย ได้แก่ คลองชลประทาน (คลองเพรียว) และคลองหนองนาก คลองชลประทาน (คลองเพรียว) ไหลผ่านพื้นที่หมู่บ้าน ตั้งแต่หมู่ที่ 2, 4, 6 ถึง หมู่ที่ 8

คลองหนองนากไหลผ่านพื้นที่หมู่บ้าน ตั้งแต่หมู่ที่ 1, 3, 4 ถึงหมู่ที่ 6

2. ประวัติการเกิดภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 5 - 9)

2.1 สถานการณ์สาธารณภัย

สถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่เกิดภัยจาก เช่น อุทกภัย อัคคีภัย โดยมีปัจจัยเสี่ยงมาจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุของการเกิดภัย เช่น พื้นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมขัง หรืออาคารไม้เก่าสภาพชำรุด โดยเฉพาะในพื้นที่หมู่ที่ 8 บ้านหนองบอน ที่เกิดภัยขึ้นบ่อยครั้ง และจากสถานการณ์สาธารณภัยดังกล่าว มักจะมีผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงขั้นรุนแรงเสียชีวิต (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 5 - 9)

2.2 สถิติภัยพิบัติ (เฉพาะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของ อปท.)

สถานการณ์สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ที่สำคัญที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจากสถิติการเกิดภัย ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 5 - 9)

2.2.1 อุทกภัย

ตาราง 1 สถิติการเกิดอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ปี	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (หมู่ที่/ชุมชน)	ผลกระทบความเสียหาย				มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
			จำนวนครัวเรือนที่ประสบภัย	เสียชีวิต (คน)	สูญหาย (คน)	บาดเจ็บ (คน)	
2558	-	-	-	-	-	-	
2559	-	-	-	-	-	-	
2560	-	-	-	-	-	-	
2561	-	-	-	-	-	-	
2562	-	หมู่ที่ 7	1	-	-	-	
รวม	1	1	1	-	-	250,000	

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6)

2.2.2 วาทภัย

ตาราง 2 สถิติการเกิดวาทภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ปี	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (หมู่ที่/ชุมชน)	ผลกระทบความเสียหาย		มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
			จำนวนบ้านเรือนที่เสียหายทั้งหมด (หลัง)	จำนวนบ้านเรือนที่เสียหายบางส่วน (หลัง)	
2558	-	-	-	-	-
2559	-	-	-	-	-
2560	-	-	-	-	-
2561	3	2, 3, 8	-	3	57,560
2562	1	4	-	1	-
รวม	3	2	-	-	57,560

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6)

2.2.3 ภัยแล้ง

ตาราง 3 สถิติการเกิดภัยแล้งขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ปี	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (หมู่ที่/ชุมชน)	ผลกระทบความเสียหาย			มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
			จำนวนครัวเรือนที่ประสบภัย	พื้นที่การเกษตรเสียหาย (ไร่)	จำนวนสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ (ตัว)	
2558	-	-	-	-	-	-
2559	-	-	-	-	-	-
2560	-	-	-	-	-	-
2561	-	-	-	-	-	-
2562	-	-	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	-	-

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 7)

2.2.4 อัคคีภัย

ตาราง 4 สถิติการเกิดอัคคีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ปี	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (หมู่ที่/ชุมชน)	ผลกระทบความเสียหาย			มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
			จำนวนบ้านเรือนที่ประสบภัย	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	
2558	-	-	-	-	-	-
2559	-	-	-	-	-	-
2560	-	-	-	-	-	-
2561	1	หมู่ที่ 8	1	-	-	350,000
2562	1	หมู่ที่ 7	1	-	-	250,000
รวม	2	2	2	-	-	600,000

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 7)

2.2.5 ภัยจากอุบัติเหตุจราจรทางถนน (ทั้งปี)

ตาราง 5 สถิติการเกิดภัยจากการคมนาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ปี	จำนวนครั้งที่เกิดเหตุ (ครั้ง)	สถานที่เกิดเหตุ	ผลกระทบความเสียหาย		มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
			จำนวนผู้เสียชีวิต (คน)	จำนวนผู้บาดเจ็บ (คน)	
2558	-	-	-	-	-
2559	-	-	-	-	-
2560	-	-	-	-	-
2561	19	ตำบลหนองปลาหมอ	-	24	-
รวม	19	ตำบลหนองปลาหมอ	-	26	-
2562	1	ตำบลหนองปลาหมอ	-	2	-

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 8)

3. การจัดลำดับความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยและการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ภายใต้อาณัติข้อมูลสถานการณ์สาธารณภัย สถิติการเกิดภัย ความถี่การเกิดภัย และปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สามารถจัดลำดับความเสี่ยงจากมากไปหาน้อยตามลำดับได้ ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 8)

ตาราง 6 ลำดับความเสียหายขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ลำดับ ความเสียหาย	ประเภทของภัย	ลักษณะของการเกิดภัย
1	อุทกภัยและดินโคลนถล่ม	น้ำรอการระบาย
2	ภัยแล้ง	ฝนทิ้งช่วง
3	อัคคีภัย	การจุดไฟเผาในที่โล่ง
4	ฯลฯ	-

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 8)

4. ปฏิทินสาธารณภัยประจำปี

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีการเกิดสาธารณภัยขึ้นบ่อยครั้งและเกิดขึ้นเป็นประจำ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ สามารถคาดการณ์การเกิดภัยพิบัติได้มากขึ้น ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ไฟป่า (ระบุเฉพาะประเภทภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่) นอกจากนี้ภัยจากการคมนาคม (อุบัติเหตุทางถนน) ก็ยังเป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากขึ้น ซึ่งการคาดการณ์ทำได้ยากเพราะเป็นพฤติกรรมของมนุษย์เว้นแต่ในบางช่วงระยะเวลาหากมีการใช้ถนนมาก เช่น เทศกาลต่าง ๆ ก็มีแนวโน้มจะเกิดมากขึ้น

4.1 ปฏิทินสาธารณภัยสามารถปรับเพิ่มหรือลดปฏิทินสาธารณภัยประจำปีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ตาราง 7 ปฏิทินสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ล่วงหน้า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ จึงทำปฏิทินสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนี้

ภัย/เดือน	ระยะเวลาที่เกิดภัย											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย							←					→
ภัยแล้ง			ฤดูแล้ง									
พายุฤดูร้อน												
อัคคีภัย	← ปีใหม่	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	← ปีใหม่
อุบัติเหตุทางถนน	← ปีใหม่			สงกรานต์								← ปีใหม่
ภัยหนาว	←										←	←

หมายเหตุ: เฝ้าระวังตลอดทั้งปี

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 9)

5. แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

5.1 ขอบเขตสาธารณสุข

ขอบเขตสาธารณสุขตามแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณสุข” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 10 – 20)

“อค์ภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหาย แก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

5.2 ระดับการจัดการสาธารณสุข

ระดับการจัดการสาธารณสุขเป็นไปตามระดับการจัดการสาธารณสุขของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นที่ จำนวนประชากร ขนาดของภัยพิภัย ความรุนแรง ผลกระทบและความซับซ้อนของภัยหรือความสามารถในการจัดการสาธารณสุขที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ตาราง 8 ระดับการจัดการสาธารณสุขของประเทศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
1	สาธารณสุขขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น ควบคุมและสั่งการ
2	สาธารณสุขขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
3	สาธารณสุขขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
4	สาธารณสุขร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 10)

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขขึ้นในพื้นที่ นายกองการบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 มาตรา 20 จะเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในเขตพื้นที่โดยเร็วเป็นลำดับแรก มีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัคร รวมทั้ง

ติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ประเมินโอกาสการขยายความรุนแรงของภัย เพื่อรายงานนายอำเภอให้เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาประกาศหรือยกระดับของภัยจากสาธารณภัยขนาดเล็กเป็นสาธารณภัยขนาดกลางต่อไป

5.3 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศมีความพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น โดยการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ซึ่งจะเป็นการสร้างมาตรฐานในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยให้ท้องถิ่น ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพสังคมและท้องถิ่นเพื่อมุ่งเข้าสู่ “การรู้รับ – ปรับตัว – ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน” (Resilience) ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจาก

สาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์และจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อลดความล่าช้า ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบัน รวมถึงป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบ การจัดการทรัพยากรและภารกิจความรับผิดชอบ เพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดความสูญเสียที่จะมีต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากรสภาพแวดล้อม สังคม และประเทศให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติหรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึงการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล โดยการจัดระบบและกลไกในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจาก

ทุกภาคส่วน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประเพณีปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ มุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ โดยชุมชนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเตรียมความพร้อมและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย หากได้รับการพัฒนาศักยภาพรวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะสามารถทำให้ชุมชนของตนเองมีความปลอดภัยจากสาธารณภัย โดยการมีส่วนร่วมของคนหลากหลายกลุ่มในชุมชน

5.4 งบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

งบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ที่มาจาก 2 แหล่งงบประมาณ ได้แก่

1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ (โครงการที่ใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

2) งบประมาณอื่น ๆ (งบกลางขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ)

5.4.1 ภาวะปกติ

5.4.1.1 จัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ทำกรอบการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ โดยกำหนดให้มีรายละเอียด ดังนี้

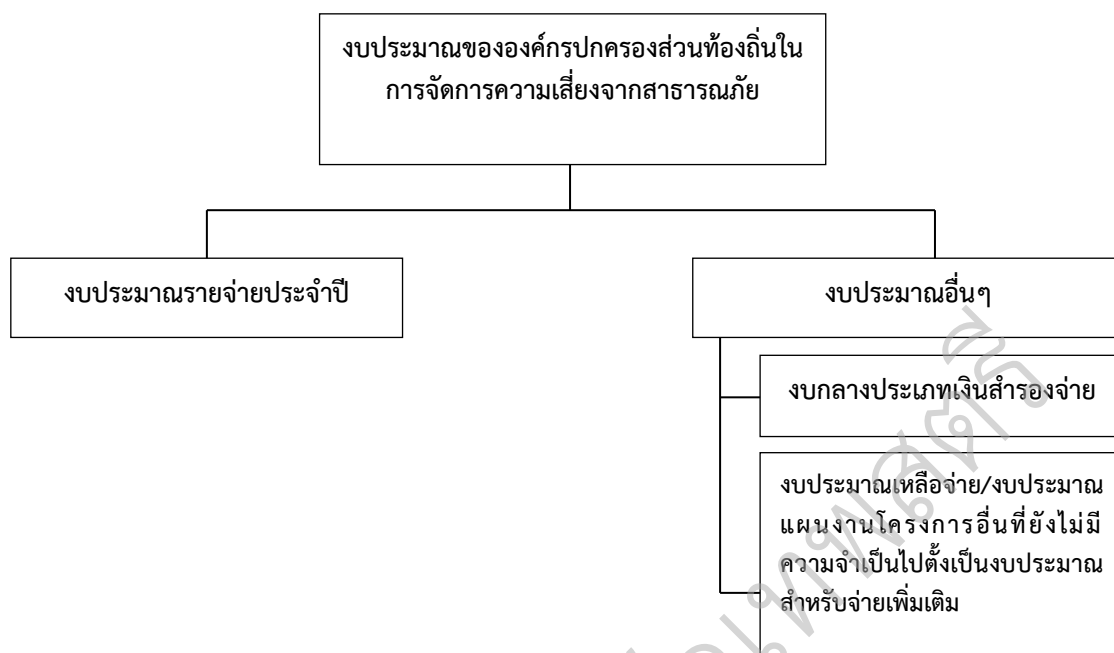
1) แผนและขั้นตอนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ในการจัดการให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

2) แผนและขั้นตอนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

5.4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ตั้งงบกลางให้เพียงพอต่อการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น

5.4.2 ภาวะฉุกเฉิน (เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ นำเงินงบประมาณของหน่วยงานที่ได้เตรียมไว้ ไปใช้จ่ายเพื่อบรรเทา/ช่วยเหลือความเดือดร้อนของประชาชนที่ประสบสาธารณภัยเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ หากงบประมาณไม่เพียงพอให้ออนเงินงบประมาณเหลือจ่าย หรืองบประมาณในแผนงาน/โครงการอื่นที่ยังไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้จ่าย ไปตั้งเป็นงบประมาณสำหรับจ่ายเพิ่มเติมได้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตั้งงบประมาณเพื่อการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543

ภาพ 5 แหล่งงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 12)

5.5 องค์การปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ จะมีองค์กรที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวก สัมผัส และประสานการปฏิบัติตั้งแต่ระดับประเทศ ซึ่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ต้องมีการเชื่อมโยงและรับนโยบายแผนงานแนวทางมาดำเนินการ รวมทั้งการประสานกับหน่วยงานบริหารจัดการสาธารณภัยในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดด้วย

5.5.1 ระดับนโยบาย

5.5.1.1 คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2550

5.5.1.2 คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) มีหน้าที่เสนอนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยของประเทศและเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

5.5.1.3 คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีหน้าที่จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อ ประกาศใช้ต่อไป โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

5.5.2 ระดับปฏิบัติ

5.5.2.1 กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนาจการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และ ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือ รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ

5.5.2.2 กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการ มีความ รับผิดชอบ ดังนี้

1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการ ปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อ เตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ

2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวัง สถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้ง รายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรี ตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัยเพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังในการเริ่มปฏิบัติการ

3) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติในกรณี การจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนาจการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยกลางรับผิดชอบในการอำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกอง อำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ รวมทั้งติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ รายงานสถานการณ์และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้ บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัย ขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ในกรณี การจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

ทั้งนี้ ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ทำ หน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในศูนย์ประสานการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แห่งชาติ ในกรณียกระดับเป็นการจัดการสาธารณสุขขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

5.5.2.3 กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ

5.5.2.4 กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปภ.กทม.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทความเสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการ เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติตามหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

5.5.2.5 กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการ

5.5.2.6 กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ประกอบด้วย

1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปภ.เมืองพัทยา) ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเมืองพัทยาให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชลบุรี และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอบางละมุง รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัด และผู้อำนวยการอำเภอ ตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ระบุชื่อ อปท. ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียง) หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการ

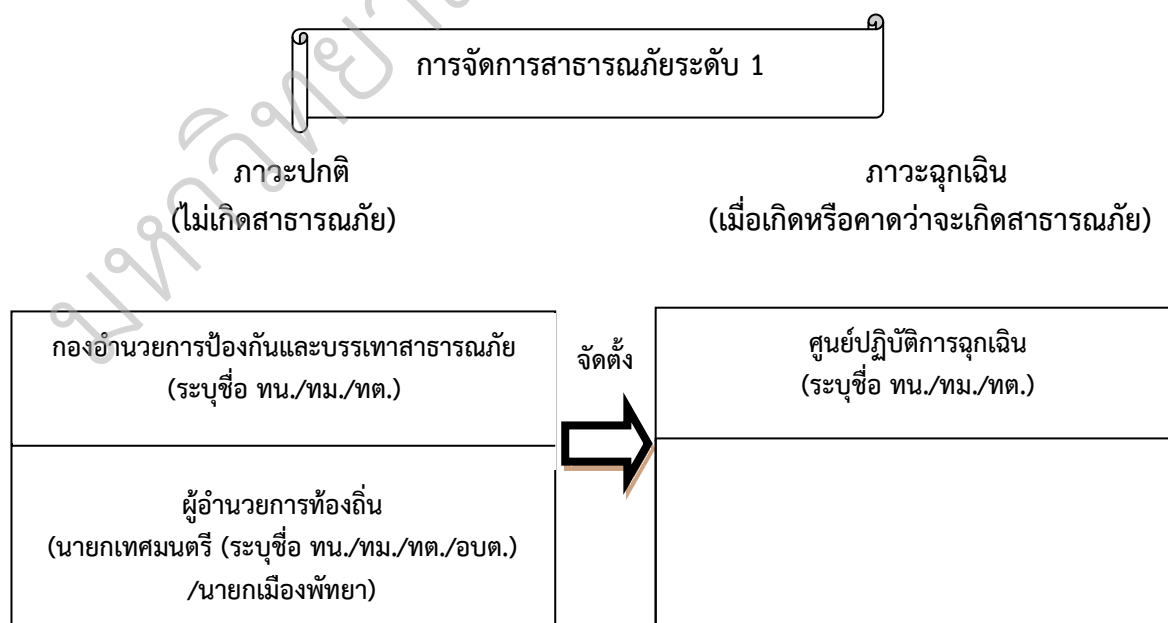
2) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ท./กอปภ.ทม./กอปภ.ทต.) ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (ระบุชื่อ ทน./ทม./ทต.) ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด..... และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ..... รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับหรือ

ใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี (ระบุชื่อ ทน./ทม./ทต.) เป็นผู้อำนวยการ

3) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.) ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอ ตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบัวลอย หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ

5.6 การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ (เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย)

5.6.1 บทบาทภารกิจ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ **จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ** เพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ โดยมีผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ

ภาพ 6 องค์การปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 17)

5.7 การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.7.1 การปฏิบัติร่วมกับอำเภอและจังหวัด

5.7.1.1 จัดเจ้าหน้าที่ประสานอำเภอและจังหวัด ในช่วงระยะขณะเกิดภัย พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงเป็นระยะ ๆ

5.7.1.2 กรณีสถานการณ์สาธารณภัยมีความรุนแรงให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/จังหวัด ตามลำดับ

5.7.2 การปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง

5.7.2.1 เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ และสาธารณภัยมีความรุนแรงขยายเป็นวงกว้าง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ รายงานผู้อำนวยการอำเภอ พร้อมทั้งประสานกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลบัวลอย ให้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

5.7.2.2 เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวลอย ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอให้การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการและการประสานการปฏิบัติงานร่วมกัน

5.7.3 การปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ ในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอและศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอกับมณฑลทหารบกที่ 18 ทั้งนี้ ฝ่ายทหารอาจพิจารณาจัดตั้งศูนย์ประสานงานหรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์ สาธารณภัยนั้น ๆ โดยมีแนวทางปฏิบัติสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2558 และข้อตกลงว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างผู้อำนวยการจังหวัดกับหน่วยงานทหารในพื้นที่ ทั้งนี้รายละเอียดการแบ่งมอบพื้นที่ในการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วยทหาร

5.7.4 การปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เอกชน และองค์การสาธารณกุศล กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอเป็นศูนย์กลางในการประสานการปฏิบัติในเขตรับผิดชอบตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงานการปฏิบัติ และสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

5.7.4.1 จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ (กรณีเกิดสาธารณภัย) เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ

5.7.4.2 จัดทำแผนประสานงานกับองค์การสาธารณกุศล และให้องค์การสาธารณกุศลในจังหวัดจัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมอุปกรณ์และบุคลากรที่สามารถปฏิบัติภารกิจได้

5.7.4.3 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกับองค์การสาธารณสุขจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนทรัพยากรเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานขององค์กรปฏิบัติในการจัดการสาธารณสุข แต่ระดับ

5.7.4.4 กรณีที่เมื่อเกิดสาธารณสุขขึ้น ถ้าองค์การสาธารณสุขไปถึงพื้นที่ประสบภัยก่อน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ให้กันเขตพื้นที่อันตรายและกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยังพื้นที่อันตราย พร้อมทั้งแจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทันที เพื่อดำเนินการควบคุมสถานการณ์สาธารณสุข

5.7.4.5 กรณีที่ได้รับการประสานจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจ เทศบาล เป็นต้น ให้องค์การสาธารณสุขจัดชุดเคลื่อนที่เร็วออกไปยังที่เกิดเหตุ และให้รายงานตัวที่ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอหรือผู้อำนวยการท้องถิ่น เพื่อรับมอบหมายภารกิจในการปฏิบัติการ

5.7.4.6 กรณีหลังเกิดสาธารณสุข ให้องค์การสาธารณสุข องค์กรเอกชนช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุ และพื้นที่รองรับการอพยพ ประสานหน่วยแพทย์และพยาบาล อีกทั้งให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ประสบสาธารณสุข พร้อมทั้งลำเลียงผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล รวมทั้งอพยพช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณสุขไปยังที่ปลอดภัยหรือพื้นที่รองรับการอพยพ

5.7.5 การปฏิบัติร่วมกับจิตอาสาในพื้นที่

ตาราง 9 รายนามภาคประชาสังคม และองค์การสาธารณสุขในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ลำดับที่	รายนามภาคประชาสังคมและองค์การสาธารณสุข	โทรศัพท์/โทรสาร	รายชื่อผู้ประสานงาน
1	มูลนิธิร่วมกตัญญู	-	จำเอนนิวัฒน์ จันทร์งาม
2	กู้ชีพองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ	1669	
3	มูลนิธิสว่างรัตนตรัย	-	

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 19)

ตาราง 10 รายนามจิตอาสาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ

ลำดับที่	รายนามจิตอาสา	โทรศัพท์/โทรสาร	รายชื่อผู้ประสานงาน
1	นายเชื้อ อ้นจินดา	086-888-2727	จำเอนนิวัฒน์ จันทร์งาม
2	จำเอนไพฑูรย์ อ่อนศรี	081-946-0910	

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามจิตอาสา	โทรศัพท์/โทรสาร	รายชื่อผู้ประสานงาน
3	น.ส.นภัสรพี อิศรกุล	-	
4	พ.อ.อ.พิสิษฐ์ แพงแก้ว	086-455-2588	
5	น.ส.รชญา เหมือนมั่น	098-359-2465	
6	นายสมาน สุขไสดา	092-624-8580	
7	นางนันทพร ธวัชชัยวิรุตย์	097-940-5212	
8	นายสุชิน พิมพ์ทอง	097-940-5212	
9	นางพิมพ์นลักษณ์ คงประโยชน์	085-425-2593	
10	จำเอนนิวัฒน์ จันทรงาม	085-421-5575	
11	นายจิระพันธ์ ดิษฐพันธ์	085-422-4321	
12	น.ส.ปนัดดา วงษ์สมบูรณ์	-	
13	นายหาญศึก ศิริ	-	
14	นายเนติพงษ์ สมะที	-	
15	นายสมพงษ์ เหล็กสงฆ์	-	
16	นายอัสนพล ผุยชนะ	-	
17	นายวิทย์ธวัฒน์ พิมพ์ทอง	-	
18	นางโสธยา ป้อมไชยา	-	
19	นายบรรพต ปิ่นแก้ว	-	
20	ว่าที่ ร.ต.กิตติศักดิ์ แพรวพรายรัตน์	-	
21	นายสมเดช ชาดา	-	
22	นายวิสัย ผ่องโสภากา	-	
23	นายแก้ว รักษ์วงษ์	-	
24	นายสวอง แผงกล่อม	-	
25	น.ส.สุคนธ์ ลออธนะพาณิชย์	-	
26	น.ส.สำเนียง ก้อนแก้ว	-	
27	นายวิโรจน์ สีสวัสดิ์	-	
28	นางสมคิด กิมาใส	-	
29	นางภัทธีรา แดงพราหม	-	
30	น.ส.สมสมร ก้อนแก้ว	-	
31	นางมยุรี จารุพงษ์	-	
32	น.ส.สมคิด เขพัฒน์	-	
33	นายประดิษฐ์ เผียะผาบรัตน์	-	
34	น.ส.ศิริพร อิมใจ	-	

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามจิตอาสา	โทรศัพท์/โทรสาร	รายชื่อผู้ประสานงาน
35	น.ส.สรยา	ก้อนแก้ว	-
36	นางบังอร	สุขหลง	-
37	นางกนกวรรณ	ปิ่นแก้ว	-
38	นางค่านาง	เทียมแก้ว	-
39	นางกาหลง	ช่างทองมะดัน	-
40	นางประภา	สุวรรณวงศ์	-
41	นางกรุณา	แย้มโอษฐ์	-
42	นางสมบุญ	นาจันทร์	-
43	นายบุญมี	แก้วรอดวงษ์	-
44	นายสุชาติ	กาญจนาทนต์	-
45	นายถวิล	ก้อนแก้ว	-
46	นายไพฑูรย์	ต้นวงษ์	-
47	นายสมศักดิ์	ปิ่นเพชร	-
48	นายสุรัชย์	อัฐมลา	-
49	นายประมาณ	แป้นงาม	-
50	นายแสวง	วงษ์สุพรรณ	-
51	นายประเสริฐ	ตุนคำ	-
52	นายนิพนธ์	จันทร์พินิจ	-
53	จำเอกหญิงชุตตาพร	อ่อนศรี	-

ที่มา (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 19)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมตตา แก้วอุดม (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552 - 2554) กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552 - 2554) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กับระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวิธีการศึกษาวิจัยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถามจากประชากรทั้งสิ้น 402 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ ซึ่งตอบคำถามได้ถูกมากที่สุดจำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 93 และตอบคำถามผิดมากที่สุดจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.40 การมี

ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ ของประชาชนพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552 - 2554) ของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552 - 2554) ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนตำบลคลองประเวศ จากการศึกษา พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

รัฐติอสินา ใจเพียร (2558) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยใช้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่าทั้งหมด 10 หมู่บ้าน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณสัดส่วนของจำนวนประชากรและทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นรับฟังความคิดเห็นด้าน การมีส่วนร่วมในขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นเสริมอำนาจตามลำดับ กระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผน ด้านขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติด้านขั้นตอนการจัดทำแผนตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าการทำเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้าโดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ด้านระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในแผนการดำเนินงาน การติดตามการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น ต้องออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียดถึงสาเหตุที่แผนพัฒนาซึ่งประชาชนเสนอไปแล้วไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนของชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

สุนติลักษณ์ ยกเทพ, และ ยุภาพร ยูภาศ (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่ออำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ ที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test และ F-test (One-Way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลบ้าน เตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วมไม่ แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 3) ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรได้เข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหาความต้องการของชุมชนทุกครั้ง ควรให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความ โปร่งใสของการปฏิบัติงานของเทศบาล เทศบาลควรแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาล ควรให้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลควรได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่น เทศบาลควรให้เงินค่าตอบแทน/มอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมโครงการกับเทศบาล ควรให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา ควรให้มีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่เทศบาลได้ดำเนินการ

จุฬาลักษณ์ กอบัวกลาง (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9874 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ รองลงมา คือ ควรมีกลยุทธ์ที่จะทำให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมให้มากขึ้น และมีความสำคัญในการจัดทำแผน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมในการทำให้มากขึ้น ตามลำดับ

สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, และ ชนิษฐา ชูสุข (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายองค์กรชุมชน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการจัดการภัยพิบัติร่วมระหว่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายองค์กรชุมชน ผลการดำเนินงาน และเสนอแนวทางในการจัดการภัยพิบัติ ในระดับท้องถิ่น โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้มีบทบาทและภาระหน้าที่ ในการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 30 คน และกลุ่มตัวแทนภาครัฐ จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน และจากการสังเกตการป้องกันและแก้ไข ปัญหาภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และได้ถูกนำมาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในพื้นที่สามารถทำงานร่วม และเสริมซึ่งกันและกัน ในลักษณะการเป็นเครือข่ายการดำเนินงานในการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน นอกจากนี้จะมีลักษณะการทำงานเป็นเครือข่าย ภายในพื้นที่ของตนเองแล้ว ยังได้ประสานงานกับองค์กร เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และเหตุการณ์วาทภัยใน พ.ศ. 2553 มีการตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนจังหวัดสงขลาเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีการจัดระบบการประสานงาน การจัดระบบข้อมูล ระบบการสื่อสาร ระบบอาสาสมัคร และระบบการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติในท้องถิ่น

หทัยชนก คะตะสมบุรณ์, และ พระสุธีรัตนบัณฑิต (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้าง ระบบ กลไกและกระบวนการการขับเคลื่อนพลังชุมชน รวมทั้งเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 45 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างและกระบวนการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วย ระบบการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยภาคีและเครือข่ายทางสังคม มีการบริหารงานโดยกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายโดยมีผู้นำชุมชนและ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญ กระบวนการการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการ ภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประการแรก คือ ผู้นำชุมชน มีบทบาทในการประสานงาน กับทุกฝ่ายเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านตั้งแต่ก่อนน้ำท่วม ระหว่างน้ำท่วมขัง และการฟื้นฟูเยียวยาหลังน้ำท่วม ประการที่สอง คือ

ชุมชนเข้มแข็ง อันเกิดจากการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน ร่วมกันของคนในชุมชน บนพื้นฐานความผูกพันทางจิตวิญญาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการตนเองของชุมชน ประการที่สาม คือ ทูตทางสังคม มีมิติบรรทัดฐานของการพึ่งพาอาศัย ความสัมพันธ์เชิง เครือญาติ มีความไว้วางใจ ซึ่งเกิดจากความรู้สึกเชื่อถือในตัวผู้อื่น ทำให้ชุมชนกล้าที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ การแบ่งปัน และประสานงานอย่างมีส่วนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น รูปแบบการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา เริ่มต้นจากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านและประชาชนในพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกชุมชนซึ่งก็คือ หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายเหล่านี้จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับภัยที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปีเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมารวมไปถึงการสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ การประสานงานระหว่างหน่วยงานเครือข่ายทางการบริหารและความร่วมมือของประชาชนเป็นปัจจัย ทางการบริหารที่มีผลต่อความสำเร็จของการป้องกันภัยพิบัติ โดยมีรูปแบบการวางแผนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งแจ้งเตือนภัย แผนการอพยพ แผนการจัดตั้งศูนย์พักพิง และการบริหารศูนย์พักพิง รวมไปถึงรูปแบบ การแก้ปัญหาในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความชัดเจน และเกิดจากการเรียนรู้ การถอดบทเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการขับเคลื่อนพลังชุมชนในการ จัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีหลักการสำคัญ ได้แก่ (1) หลักการช่วยกันคิด (2) หลักการมีส่วนร่วม (3) การพึ่งพาตนเอง (4) การสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ (5) การรวมกลุ่มเครือข่าย ชุมชนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

อังศุมาลิน อังศุสิงห์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารแบบเครือข่ายในการจัดการภาวะฉุกเฉินอุทกภัยพิบัติภัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สถานะของเครือข่าย และการบริหารแบบเครือข่าย ในการจัดการภาวะฉุกเฉินอุทกภัยพิบัติภัย 2) สภาพปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น 3) การบริหารแบบ เครือข่ายในการจัดการภาวะฉุกเฉินอุทกภัยพิบัติภัยที่เหมาะสมและควรจะเป็นในบริบทสังคมไทย และ 4) เงื่อนไขสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานตามตัว แบบที่เหมาะสม โดยศึกษาเฉพาะเหตุการณ์อุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้ การศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การจัดการอุทกภัยพิบัติภัยของจังหวัดมีเครือข่ายที่เข้ามามีบทบาท ได้แก่ เครือข่ายหน่วยงานภาคีเครือข่ายหลักที่เป็นทางการ เครือข่ายของหน่วยงานภาคีเครือข่าย หลักเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชนที่รัฐจัดตั้ง และเครือข่ายองค์กร ภาคประชาชน รวมทั้ง ภาคประชาสังคมอื่น ๆ ทั้งภายใน และนอกจังหวัด ที่มีวัตถุประสงค์เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน การปฏิบัติภารกิจเฉพาะด้าน สำหรับการขับเคลื่อนการทำงานหลักในการจัดการอุทกภัยพบว่า อยู่ในรูปขององค์กรปฏิบัติที่เรียกว่า “ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหามหาภัย และวอดภัย” และ “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้า” โดยหน่วยงานที่เข้ามาทำงานภายใต้ศูนย์ฯ พบว่า เป็นหน่วยงานภาครัฐภายในจังหวัดเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นการขาดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และภาคประชาสังคม รวมทั้งการจัดโครงสร้างองค์กรของศูนย์ฯ เป็นแบบสายบังคับบัญชาตามหน้าที่ตามระบอบราชการ ขณะที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการทำงาน ของศูนย์ฯ เป็นไปตามวงจรการเกิดภัยพิบัติหากแต่ยุทธวิธีสอดคล้องตามสถานการณ์ โดยกระบวนการตัดสินใจกำหนดยุทธศาสตร์สะท้อนให้เห็นการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ ผู้ว่า

ราชการจังหวัดในขณะนั้นเป็นผู้สั่งการเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติการที่ขาดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของภาคส่วนต่าง ๆ และภาคประชาสังคมในจังหวัด การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จึงจำกัดอยู่แต่เพียงหน่วยงานภายใต้ศูนย์ฯ เป็นหลัก นอกจากยุทธศาสตร์ของศูนย์แล้ว จังหวัดยังได้มีกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานโดยใช้เครือข่าย อาสาสมัครภาคประชาชนในพื้นที่มาปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการจัดการอุทกภัยพิบัติภัยที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ 1:20” ด้วย

วีรพล พลเยี่ยม, และคนอื่น ๆ (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ตำบลแวง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่เกิดในเขตพื้นที่ตำบลแวง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด และ (2) ศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตพื้นที่ตำบลแวงอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มคือ 1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3) ผู้นำชุมชน และ 4) ประชาชน ผลการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในตำบลแวง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด มีน้ำท่วมน้ำป่าไหลหลากซึ่งเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากฝนตกหนักเป็นเวลาหลายวัน ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและผลกระทบจากเชื้อโรคที่มาหลังจาก การเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนของผู้ที่ประสบภัย ผลการศึกษา ประเด็นแนวทางการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า ประชาชนในชุมชนมีความรู้พื้นฐานในการรับมือกับภัยพิบัติทุกคน แต่เนื่องจากที่เป็นพื้นที่ที่ไม่มีภัยพิบัติเกิดขึ้นเป็นเวลานานกว่า 40 ปี ประชาชนจึงไม่มีการเตรียมความพร้อมหรือป้องกันในการรับมือกับภัยพิบัติ แต่ในการเผชิญเหตุ ภาวะฉุกเฉินประชาชนทุกคนสามารถรับมือได้เป็นอย่างดี การบรรเทาทุกข์ในภาวะฉุกเฉินก็ได้มีภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือและให้ค่าชดเชยค่าสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพ ส่วนประเด็นการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างหลังการเกิดอุทกภัยประชาชนส่วนมากจะ ฟื้นฟูสภาพภายในบ้าน และมีเทศบาลเข้ามาช่วยเหลือในการฟื้นฟูสภาพชุมชนในส่วนต่าง ๆ

ภัทรพงษ์ นัยดี, และคนอื่น ๆ (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ เทศบาลนครเชียงราย พื้นที่เขตรับผิดชอบเขต 3 จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ศึกษาการดำเนินงานประสิทธิภาพการจัดการปัญหา และการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนครเชียงราย พื้นที่เขตรับผิดชอบเขต 3 จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างจาก ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงราย พื้นที่เขตรับผิดชอบเขต 3 จังหวัดเชียงราย ในชุมชน 18 ชุมชน จำนวน 387 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้รับบริการจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานร่วมกันและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานและความเชื่อมั่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยระดับความคิดเห็นการวัดประสิทธิผลในภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยให้ความสำคัญเรียงจาก มากไปหาน้อย ได้แก่

การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายการมีผลประโยชน์ และความสนใจร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และ การรับรู้มุมมองร่วมกัน ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ จัดการปัญหาและการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาทางสาธารณสุข มุ่งเน้น การสร้าง ความรู้ความเข้าใจให้กับ คนในพื้นที่และการทำงานที่ มุ่งเน้นที่ตัวบุคคลฝึกปฏิบัติจนสามารถพึ่งพา ตนเองและเป็นที่พึ่งของ ผู้อื่นได้อีกทั้งยังเป็นกำลังเสริม ให้เข้าที่เมื่อเกิดภัยต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองปลาหมอ จำนวน 5,969 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6 - 10)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 หรือ .05 คำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวนไม่น้อยกว่า 375 คน เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 375 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และแบบบังเอิญ (Accident Sampling) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (กาสัก เตชะชั้นหมาก, 2553, หน้า 93) มีสูตรดังนี้

สูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N แทน จำนวนประชากร
e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าได้ดังนี้
N = 5,969 คน
e = 0.05

$$n = \frac{5,969}{1 + 5,969 (0.05)^2}$$

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accident Sampling)

ตาราง 11 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขตตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

รายชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านร่องแซง	483	32
หมู่ที่ 2 บ้านร่องแซง	494	33
หมู่ที่ 3 บ้านสองคลอง	358	24
หมู่ที่ 4 บ้านหนองปลาหมอ	536	36
หมู่ที่ 5 บ้านใหม่	624	42
หมู่ที่ 6 บ้านหนองผักชีใต้	409	28
หมู่ที่ 7 บ้านหนองปลาเกะดี	644	43
หมู่ที่ 8 บ้านหนองบอน	1,880	126
หมู่ที่ 9 บ้านท่าช้าง	541	36
รวม	5,969	400

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ระดับการศึกษา
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
6. ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน
7. เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
8. ประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ
9. หากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติหรือไม่
10. เพราะเหตุใดท่านจึง **ต้องการเข้าร่วม** ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

เกิดขึ้น

11. เพราะเหตุใดท่านจึง **ไม่ต้องการเข้าร่วม** ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

12. ท่านคิดว่าวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติคือวิธีการใด

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยข้อคำถามมี 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สำหรับลักษณะของแบบสอบถามเป็น ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับความพร้อมของการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยข้อคำถามมี 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านระดับบุคคล
2. ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับลักษณะของแบบสอบถามเป็น ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับความพร้อมน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับความพร้อมน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับความพร้อมปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับความพร้อมมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับความพร้อมมากที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาตำราเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติ

2. ร่างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

3. การทดสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้านภาษา และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง โดยรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.1 จำเอกไพฑูริย์ อ่อนศรี รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

3.3 อาจารย์ ดร.สุริยะ หาญพิชัย อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

นำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหา (Item objective congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

4. การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด นำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัท (Cronach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.901

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้ที่สมบูรณ์แล้วไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน กำหนดวันเวลาที่เก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2564 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 รวมระยะเวลา 6 เดือน โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยใช้เวลาที่ประชุมหมู่บ้าน แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์และนำเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, อาชีพ, ระดับการศึกษา, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน, เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.), ประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ, หากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติหรือไม่, เพราะเหตุใดท่านจึง **ต้องการเข้าร่วม** ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น, เพราะเหตุใดท่านจึง **ไม่ต้องการเข้าร่วม** ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น, ท่านคิดว่าวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติคือวิธีการใด วิเคราะห์โดยสถิติ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยสถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 108)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยสถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 108)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่า ระดับความพร้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่า ระดับความพร้อมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายความว่า ระดับความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายความว่า ระดับความพร้อมอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่า ระดับความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 17 คน ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ จำนวน 21 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน อปพร. 33 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6 - 10)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 คน ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน อปพร. 4 คน รวมจำนวน 15 คน ผู้โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากผู้ที่มีผลงานการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ตาราง 12 กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่	ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล
1	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ	นายเชื้อ อ้นจินดา
2	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ	จำเอกไพฑูริย์ อ่อนศรี

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล
3	หัวหน้าสำนักปลัดปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ	นางสาวธรรชญา เหมือนแมน
4	ตัวแทนภาคเอกชน	นายระพีณ ทับทิม
5	ตัวแทนภาคเอกชน	นายจิรวัดน์ สุรโยธี
6	ตัวแทนมูลนิธิ	นายเนติพงษ์ สมะมะที
7	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1	นายสมเกียรติ เมืองดี
8	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2	นางชั้นเงิน สุทธิฤกษ์
9	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3	นางสมคิด เขพัตน์
10	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4	นางสาวสุกัญญา จันวรรณะ
11	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5	นายเด่นชัย แก้วรอดวงษ์
12	อปพร.	นายสุชาติ ด้านขุนทด
13	อปพร.	นายสุรชัย อัฐมาลา
14	อปพร.	นายแก้ว รักษาพงษ์
15	อปพร.	นายสุชาติ สุขเกษม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นแบบบันทึกชนิดคำถามปลายเปิด โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยกำหนดกรอบในการจัดทำกรสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 1 มาร่างเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
3. จัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ
2. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
3. บันทึกข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าร้อยละ (percentage) (กาสิ๊ก เต๊ะชั้นหมาก, 2553, หน้า 156)

$$P = \frac{F}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (mean) (กาสิ๊ก เต๊ะชั้นหมาก, 2553, หน้า 159)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) (กาสิ๊ก เต๊ะชั้นหมาก, 2553, หน้า 165)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง
ถ้า	F	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	เลือกใช้สูตร 5.2

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้ศึกษานำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	ขนาดตัวอย่าง (sample size)
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง (sample mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาการมีส่วนร่วมและความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และแสดงจำนวนร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แบ่งเป็นรายด้าน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาการมีส่วนร่วมและความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	285	71.25
- หญิง	115	28.75
2. อายุ		
- น้อยกว่า 30 ปี	91	22.75
- 30 - 40 ปี	129	32.25
- 41 - 50 ปี	112	28.00
- 51 - 60 ปี	45	11.25
- มากกว่า 60 ปี	23	5.75
3. อาชีพ		
- นักศึกษา	44	11.00
- รัฐบาล / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	67	16.75
- พนักงานบริษัทเอกชน	131	32.75
- ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	76	19.00
- เกษตรกร	74	18.50
- อื่น ๆ โปรตระบุ (แม่บ้าน, รับจ้าง)	8	2.00
4. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	60	15.00
- มัธยมศึกษาตอนต้น	34	8.50
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	77	19.25
- อนุปริญญา / ปวส. / ปวท.	99	24.75
- ปริญญาตรี	130	32.50
- สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 15,000 บาท	143	35.75
- 15,000 - 30,000 บาท	185	46.25
- 30,001 - 50,000 บาท	67	16.75
- 50,000 บาท ขึ้นไป	5	1.25
6. ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน		
- น้อยกว่า 5 ปี	45	11.25

ตาราง 13 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
- 6 - 10 ปี	122	30.50
- 11 - 20 ปี	96	24.00
- 21 ปี ขึ้นไป	137	34.25
7. เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)		
- เป็น	53	13.25
- ไม่เป็น	347	86.75
8. ประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ		
- มี	53	13.25
- ไม่มี	347	86.75
9. หากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติหรือไม่		
- ต้องการ (ไม่ต้องตอบข้อ 11)	218	54.50
- ไม่ต้องการ (ไม่ต้องตอบข้อ 10)	182	45.50
10. เพราะเหตุใดท่านจึง ต้องการเข้าร่วม ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น		
- อาจเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือมีญาติพี่น้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์	151	37.75
- ต้องการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย	87	21.75
- อื่น ๆ โปรดระบุ	3	0.80
11. เพราะเหตุใดท่านจึง ไม่ต้องการเข้าร่วม ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น		
- ไม่มีความพร้อมสำหรับการจัดการภัย	97	24.25
- เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือ	62	15.50
- อื่น ๆ โปรดระบุ	3	0.75
12. ท่านคิดว่าวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติคือวิธีการใด		
- การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ	155	38.75
- การฝึกซ้อมแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติ	155	38.75
- การเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชน	83	20.75
- อื่น ๆ โปรดระบุ	7	1.75

จากตาราง 13 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 71.25 มีอายุ 30 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.25 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 32.750 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.25 มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน 21 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.25 ไม่เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) คิดเป็นร้อยละ 86.75 เป็นผู้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 86.75 เป็นผู้ต้องการเข้าร่วมช่วยเหลือหากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น คิดเป็นร้อยละ 54.50 เหตุผลที่**ต้องการเข้าร่วม** ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเนื่องจากอาจเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือมีญาติพี่น้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 37.75 เหตุผลที่**ไม่ต้องการเข้าร่วม** ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ไม่มีความพร้อมสำหรับการจัดการภัย คิดเป็นร้อยละ 24.25 และมีวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ คือ การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ และการฝึกซ้อมแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 38.75 เท่ากัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ตาราง 14 การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม

ด้านภาพรวม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ	3.24	0.74	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.27	0.75	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.29	0.73	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.48	0.69	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.32	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.69) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.73) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.75) และ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.74)

ตาราง 15 การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. นำเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อประกอบการป้องกันภัยพิบัติ	3.61	0.64	มาก
2. รับทราบข้อมูลข่าวสารการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ	3.20	0.75	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมติดตามหรือตรวจสอบปัญหาภัยพิบัติในท้องถิ่นเพื่อนำมาเสนอวิธีการพัฒนา / โครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว	3.05	0.84	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมรับรู้ต่อวิธีการพัฒนา / โครงการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.	3.01	0.84	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อ อบต.	2.91	0.76	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์วิธีการพัฒนา/โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.ให้ชุมชนรับทราบ	3.64	0.59	มาก
รวม	3.24	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 15 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์วิธีการพัฒนา/โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้ชุมชนรับทราบ ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ นำเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อประกอบการป้องกันภัยพิบัติ ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.64) และ รับทราบข้อมูลข่าวสารการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 0.75) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และปรับปรุงชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อ อบต. ($\bar{x} = 2.91$, S.D. = 0.76)

ตาราง 16 การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. การมีส่วนร่วมประสานงานดำเนินการของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. กับชุมชนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย	3.48	0.63	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.29	0.72	ปานกลาง
9. การมีส่วนร่วมดูแลสิ่งสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มี เช่น ถังขยะ ถนน บ่อน้ำ ต้นไม้ริมทาง สวนสุขภาพ เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย	3.20	0.71	ปานกลาง
10. การเข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานวันสงกรานต์ งานปีใหม่ งานวัด เป็นต้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	3.08	0.81	ปานกลาง
11. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต.	3.32	0.87	ปานกลาง
รวม	3.27	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 16 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ การมีส่วนร่วมประสานงานดำเนินการของโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. กับชุมชนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต. ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.87) และ การมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.72) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานวันสงกรานต์ งานปีใหม่ งานวัด เป็นต้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 3.08$, S.D. = 0.81)

ตาราง 17 การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
12. การมีส่วนร่วมดำเนินงานของ อบต. ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมสาธารณูปโภคของ อบต.ฯ ทำให้ประชาชนดำเนินชีวิตประจำวันสะดวกสบายขึ้น	3.22	0.83	ปานกลาง
13. การดำเนินกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ลดปัญหาการเกิดภัยพิบัติ	3.24	0.70	ปานกลาง
14. การดำเนินโครงการ/กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. สร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนมากขึ้น	3.20	0.75	ปานกลาง
15. การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชาชน	3.41	0.69	ปานกลาง
16. การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ช่วยลดปัญหาสุขภาพประชาชน	3.37	0.67	ปานกลาง
รวม	3.29	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 17 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชาชน ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ช่วยลดปัญหาสุขภาพประชาชน ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.67) และ การดำเนินกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ลดปัญหาการเกิดภัยพิบัติ ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.70) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินโครงการ / กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. สร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนมากขึ้น ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 0.75)

ตาราง 18 การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
17. การเข้าร่วมสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินการโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.	3.15	0.71	ปานกลาง
18. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดจ้างโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. การจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการและเกิดประโยชน์กับชุมชน	3.80	0.65	มาก
19. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์กับชุมชน	3.49	0.70	ปานกลาง
20. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้มีความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	3.46	0.68	ปานกลาง
รวม	3.48	0.69	ปานกลาง

จากตาราง 18 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดจ้างโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. การจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการและเกิดประโยชน์กับชุมชน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์กับชุมชน ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 0.70) และ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้มีความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.68) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าร่วมสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินการโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 0.71)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี

ตาราง 19 ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม

ด้านภาพรวม	ระดับความพร้อม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านระดับบุคคล	3.55	0.71	มาก
2. ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.21	0.79	มาก
รวม	3.88	0.75	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.79) ด้านระดับบุคคล ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.71)

ตาราง 20 ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ด้านระดับบุคคล

ด้านระดับบุคคล	ระดับความพร้อม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. การติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง	3.75	0.75	มาก
2. การเตรียมการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น	3.33	0.64	ปานกลาง
3. การเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น	3.45	0.81	ปานกลาง
4. การเตรียมการด้านช่องทางการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เช่น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉิน ฯลฯ	3.44	0.75	ปานกลาง
5. การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ	3.96	0.62	มาก
6. การฝึกซ้อมแผนรองรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติ	3.37	0.70	ปานกลาง
รวม	3.55	0.71	มาก

จากตาราง 20 พบว่า ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านระดับบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ การติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.75) และการเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.81) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเตรียมการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 0.64)

ตาราง 21 ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพร้อม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. กองทัพ (ทหาร)	3.86	0.82	มาก
2. กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด, ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด)	3.90	0.78	มาก
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ)	4.30	0.94	มาก
4. องค์กรปกครองท้องถิ่น (อบจ. / เทศบาล / อบต.)	4.23	0.83	มาก
5. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	4.21	0.79	มาก
6. มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย	4.44	0.65	มาก
7. ภาคเอกชน	4.52	0.78	มากที่สุด
8. หน่วยงานอื่น ๆ อาทิ เช่น (1669)	4.19	0.74	มาก
รวม	4.21	0.79	มาก

จากตาราง 21 พบว่า ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ ภาคเอกชน ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.65) และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ) ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.94) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กองทัพ (ทหาร) ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 เวลา 13.00 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมและความพร้อมต่อการป้องกันภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในระดับบุคคลและระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความพร้อมระดับบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ 1) การเตรียมการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น 2) การฝึกซ้อมแผนรองรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติ และ 3) การเตรียมการด้านช่องทางการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เช่น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉิน ฯลฯ ความพร้อมระดับหน่วยงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรกคือ 1) กองทัพ (ทหาร) 2) กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด, ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด) และ 3) หน่วยงานอื่น ๆ อาทิ เช่น (1669)

2. แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

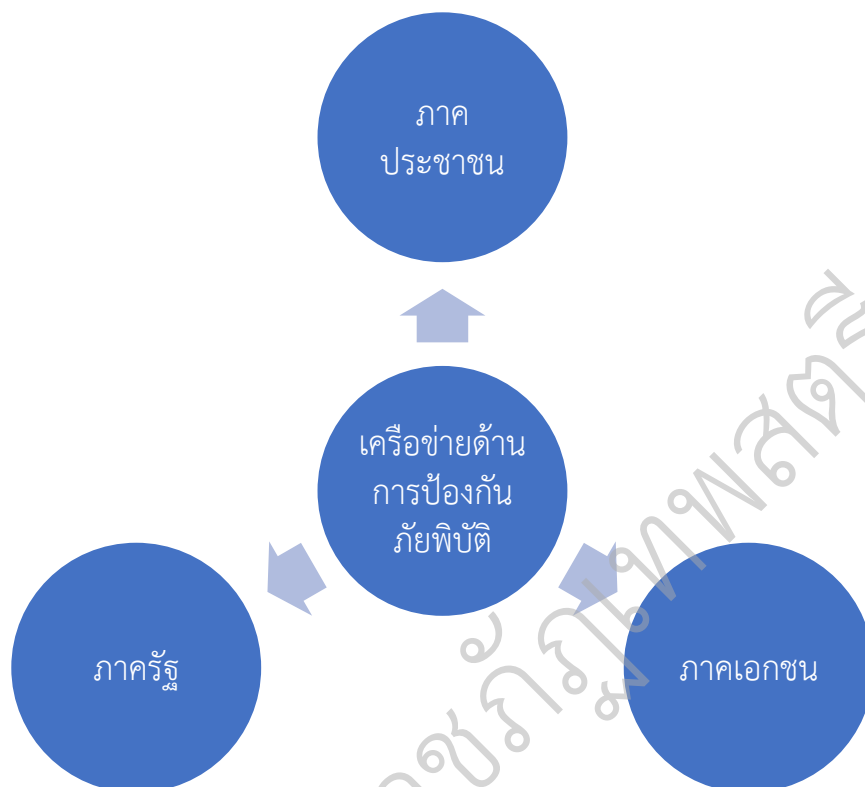
เครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นการมีส่วนร่วมของ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ดังนี้

ตาราง 22 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

แนวทางในการพัฒนาเครือข่าย ด้านการป้องกันภัยพิบัติ	ปัจจัยภายในเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติ
1. จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายในการป้องกันภัยพิบัติ	1. คณะกรรมการเครือข่ายในการป้องกันภัยพิบัติประกอบด้วย (1) ภาคประชาชน เนื่องจากเป็นผู้ประสบภัยและมีความรู้เกี่ยวกับสภาพของพื้นที่เป็นอย่างดี ดังนั้น ควรมีตัวแทนของประชาชนหรือผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการพัฒนาเครือข่าย ด้านการป้องกันภัยพิบัติ	ปัจจัยภายในเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติ
<p>2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย</p>	<p>(2) ภาคเอกชนเนื่องจากเป็นผู้ประสบภัยและเป็นกลุ่มทุนในพื้นที่ เมื่อเกิดภัยสามารถให้ความช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และถุงยังชีพต่าง ๆ ฯลฯ (3) ภาครัฐ เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือและป้องกันภัยในพื้นที่</p> <p>2. องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลักที่ควรได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทหาร สำนักงานอำเภอควรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย เพราะเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือหน่วยงานในระดับพื้นที่เมื่อเกิดภัย</p> <p>1. ควรสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นเจ้าของพื้นที่ ไม่ใช่รอรับการช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว</p> <p>2. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมพร้อมกับสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นทุนในระยะแรก สำหรับกระบวนการลงมือปฏิบัติให้ประชาชนได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติกันเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนแต่ทั้งนี้ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐควรมีความจริงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ</p> <p>3. ควรเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น เช่น ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ลงพื้นที่ พบประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกมีความเป็นกันเอง กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น</p>

ภาพ 7 เครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563)

1. ภาครัฐ การป้องกันภัยพิบัติควรมีการให้อำนาจแก่หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น การจัดสรรงบประมาณโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) งบประมาณด้านการป้องกันที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติให้กับประชาชนในการที่จะคอยเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ความเสี่ยงการเกิดภัยในพื้นที่รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น 2) งบประมาณด้านการปฏิบัติการ ที่มุ่งพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพปัญหา หรือแนวโน้มของการเกิดภัย ทั้งนี้ต้องป้องกันทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพในการเข้ามาช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่มีความเดือดร้อน ควรให้อำนาจและส่งเสริมศักยภาพ ผู้นำชุมชน มีการสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจในด้านการจัดการภัยพิบัติโดยตรงให้มากขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอเป็นการกระจายอำนาจและฐานทรัพยากรจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปยังพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดหาอัตรากำลังเข้ามารับผิดชอบงานด้านภัยพิบัติโดยตรงรวมทั้งสร้างช่องทางให้ผู้ปฏิบัติงานมีความก้าวหน้าในอาชีพ โดยกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) ระดับบริหารควรเน้นปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับนโยบาย การรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ

การสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่ให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ และประชาชนในชุมชนเสี่ยงภัย เป็นต้น 2) ระดับปฏิบัติการควรมีเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการเฉพาะทางที่จะต้องปฏิบัติงานควบคู่ไปกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและจะต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น ต้องมีการฝึกซ้อมแผนการบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

2. ภาคประชาชน คณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนประชาชนมีประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติ โดยการประเมินสถานการณ์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ซึ่งมีการถ่ายทอดไปยังประชาชน เพื่อเป็นการสร้างเกราะป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง ภาคประชาชนเหล่านี้สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านของตนเองในการจัดการภัยพิบัติเบื้องต้นโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของทรัพยากรทุกด้าน ทั้งนี้เกิดจากการเตรียมพร้อมของประชาชนด้วยกันเองเป็นลำดับแรก ดังนั้น สำหรับการจัดการภัยพิบัติในอนาคตขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ต้องอาศัยบทบาทของภาคประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติด้วยตนเองเป็นฐานของการพึ่งตนเองเป็นหลัก

3. ภาคเอกชน เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการที่ก่อให้เกิดรูปแบบของเครือข่ายอย่างหลวม ๆ มีความอิสระในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลมาจากการติดต่อประสานงานที่ดีของหน่วยงานในพื้นที่และภาคประชาชน แม้ภาคเอกชนจะไม่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติแต่สามารถมีบทบาทในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบขององค์กร (CSR: Cooperate Social Responsibility)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ครั้งนี้ โดยในบทนี้ผู้ศึกษาขอเสนอ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองปลาหมอ จำนวน 5,969 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6 - 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 หรือ .05 คำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวนไม่น้อยกว่า 375 คน เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 375 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และแบบบังเอิญ (Accident Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 17 คน ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ จำนวน 21 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน อปพร. 33 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ, 2563, หน้า 6 - 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 คน ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน อปพร. 4 คน รวมจำนวน 15 คน ผู้โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากผู้ที่มีผลงานการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (closed form) และลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) ระดับการศึกษา 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6) ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน 7) เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) 8) ประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ 9) หากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติหรือไม่ 10) เพราะเหตุใดท่านจึง ต้องการเข้าร่วม ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น 11) เพราะเหตุใดท่านจึง ไม่ต้องการเข้าร่วม ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และ 12) ท่านคิดว่าวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติคือวิธีการใด

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยข้อคำถามมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยข้อคำถามมี 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านระดับบุคคล และ 2) ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นแบบบันทึกชนิดคำถามปลายเปิด โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยวิธีแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. วิเคราะห์ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สรุปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณศึกษาการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดสรุปภาพรวม ได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 71.25 มีอายุ 30 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.25 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 32.750 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.25 มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน 21 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.25 ไม่เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) คิดเป็นร้อยละ 86.75 เป็นผู้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 86.75 เป็นผู้ต้องการเข้าร่วมช่วยเหลือหากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น คิดเป็นร้อยละ 54.50 เหตุผลที่ **ต้องการเข้าร่วม**ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เนื่องจากอาจเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือมีญาติพี่น้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 37.75 เหตุผลที่ **ไม่ต้องการเข้าร่วม**ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ไม่มีความพร้อมสำหรับการจัดการภัย คิดเป็นร้อยละ 24.25 และมีวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของ

ประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ คือ การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ และการฝึกซ้อมแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 38.75 เท่ากัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับรายการจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ

เมื่อพิจารณารายด้านมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์วิธีการพัฒนา/โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้ชุมชนรับทราบ รองลงมาคือ นำเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อประกอบการป้องกันภัยพิบัติ และ รับทราบข้อมูลข่าวสารการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมประสานงานดำเนินการของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. กับชุมชนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต. และการมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชาชน รองลงมาคือ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ช่วยลดปัญหาสุขภาพประชาชน และการดำเนินกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ลดปัญหาการเกิดภัยพิบัติ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดจ้างโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. การจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการและเกิดประโยชน์กับชุมชน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์

กับชุมชน และ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้มีความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ด้านระดับบุคคล ดังนี้

1. ด้านระดับบุคคล ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ รองลงมาคือ การ ติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง และ การเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น

2. ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ภาคเอกชน รองลงมาคือ มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกัน ภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา

เครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอ หนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นการมีส่วนร่วมของ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ดังนี้

1. ภาครัฐ การป้องกันภัยพิบัติควรมีการให้อำนาจแก่หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น การจัดสรรงบประมาณโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) งบประมาณด้านการป้องกันที่มุ่งเน้นการสร้าง ความรู้ความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยให้กับประชาชนในการที่จะคอยเฝ้าระวังและ ติดตามสถานการณ์ความเสี่ยงการเกิดภัยในพื้นที่รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น 2) งบประมาณด้าน การปฏิบัติการ ที่มุ่งพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพปัญหา หรือแนวโน้มของการเกิดภัย ทั้งนี้ต้องป้องกันทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพในการเข้ามาช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่มีความ เตือร้อน ควรให้อำนาจและส่งเสริมศักยภาพ ผู้นำชุมชนมีการสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ กิจในด้านการจัดการภัยพิบัติโดยตรงให้มากขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งสำนักงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยอำเภอเป็นการกระจายอำนาจและฐานทรัพยากรจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไปยังพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดหาอัตรากำลังเข้ามารับผิดชอบงานด้านภัยพิบัติ โดยตรงรวมทั้งสร้างช่องทางให้ผู้ปฏิบัติงานมีความก้าวหน้าในอาชีพ โดยกำหนดโครงสร้างการ

ปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) ระดับบริหารควรเน้นปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับนโยบาย การรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ การสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่ให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ และประชาชนในชุมชนเสี่ยงภัย เป็นต้น 2) ระดับปฏิบัติการควรมีเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการเฉพาะทางที่จะต้องปฏิบัติงานควบคู่ไปกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและจะต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น ต้องมีการฝึกซ้อมแผนการบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

2. ภาคประชาชน คณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนประชาชนมีประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติ โดยการประเมินสถานการณ์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ซึ่งมีการถ่ายทอดไปยังประชาชน เพื่อเป็นการสร้างเกราะป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง ภาคประชาชนเหล่านี้สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านของตนเองในการจัดการภัยพิบัติเบื้องต้นโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของทรัพยากรทุกด้าน ทั้งนี้เกิดจากการเตรียมพร้อมของประชาชนด้วยกันเองเป็นลำดับแรก ดังนั้น สำหรับการจัดการภัยพิบัติในอนาคตขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ ต้องอาศัยบทบาทของภาคประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติด้วยตนเองเป็นฐานของการพึ่งตนเองเป็นหลัก

3. ภาคเอกชน เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการที่ก่อให้เกิดรูปแบบของเครือข่ายอย่างหลวม ๆ มีความอิสระในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการติดต่อประสานงานที่ดีของหน่วยงานในพื้นที่และภาคประชาชน แม้ภาคเอกชนจะไม่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติแต่สามารถมีบทบาทในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบขององค์กร (CSR: Cooperate Social Responsibility)

อภิปรายผล

การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้ศึกษาได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมา อภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ เมื่อพิจารณาทางด้านมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์วิธีการพัฒนา/โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้ชุมชนรับทราบ นำเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อประกอบการป้องกันภัยพิบัติ และรับทราบข้อมูลข่าวสารการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ แต่ยังคงขาดการมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และปรับปรุงชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อ อบต. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเนติลักษณ์ ยกเทพ, และ ยุภาพร ยุภาศ (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่ออำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง หนองคาย จังหวัด หนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมประสานงานดำเนินการของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. กับชุมชนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต. และมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ยังคงขาดการเข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานวันสงกรานต์ งานปีใหม่ งานวัด เป็นต้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติอัสนาใจเพียร (2558) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นรับฟังความคิดเห็นด้าน การมีส่วนร่วมในขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นเสริมอำนาจ ตามลำดับ กระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผน ด้านขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติด้านขั้นตอนการจัดทำแผน ตามลำดับ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนได้ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชาชน การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ช่วยลดปัญหาสุขภาพประชาชน และการดำเนินกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ลดปัญหาการเกิดภัยพิบัติ แต่ยังคงขาดการดำเนินโครงการ/กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. สร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ กอบบัวกลาง (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันภัยพิบัติ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดจ้างโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. การจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการและเกิดประโยชน์กับชุมชน มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์กับชุมชน และมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้มีความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ แต่ยังคงขาดการเข้าร่วมสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินการโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนตลักษ์ณัฐ ยกเทพ, และ ยุภาพร ยุภาศ (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่ออำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

2. ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านระดับบุคคล

2.1 ด้านระดับบุคคล พบว่า ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ มีการติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง และการเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติอสิณา ใจเพ็ชร (2558) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้งบระบวงการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สำหรับข้อเสนอแนะควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าการทำเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบ ความก้าวหน้าโดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ด้านระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในแผนการดำเนินการติดตามการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น ต้องออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียดถึงสาเหตุที่แผนพัฒนาซึ่งประชาชนเสนอไปแล้วไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนของชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2.2 ด้านระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ระดับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนยังได้รับการช่วยเหลือจากภาคเอกชน มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ) อยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ กอบบัวกลาง (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ รองลงมา คือ ควรมีกลยุทธ์ที่จะทำให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมให้มากขึ้น และมีความสำคัญในการจัดทำแผน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนให้มากขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จึงทำให้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ต้องมีวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ ควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 ควรมีนโยบายให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงอายุมีสิทธิเป็นได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ การฝึกซ้อมแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติ

1.1.2 ควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชน

1.2 ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อ อบต. ดังนั้น อบต. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนการดำเนินงาน การติดตามการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผล การปฏิบัติงาน และปรับปรุงชุมชนตามแผนพัฒนามากขึ้น เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อชุมชน

1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การเข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการจัดงานเทศกาล

ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานวันสงกรานต์ งานปีใหม่ งานวัด เป็นต้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น อบต. ควรส่งเสริมและช่วยเหลือการจัดกิจกรรมงานเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน โดยการสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่น

1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. สร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนมากขึ้น ดังนั้น อบต. ควรส่งเสริมเรื่องและสร้างความเข้าใจและเปิดโอกาสให้กับประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา การช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ การอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันสังคมจึงจะเป็นชุมชนแห่งความสุข และมีความรักความสามัคคีกันมากขึ้น

1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การเข้าร่วมสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินการโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ดังนั้น อบต. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหาความต้องการของชุมชนทุกครั้ง ควรให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานของ อบต. หรือ อบต. ควรแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต.

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีต่อไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตตำบลอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2550). **พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการป้องกันสาธารณภัย.
- _____. (2558). **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการป้องกันสาธารณภัย.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2552). **คู่มือการคัดแยกขยะรีไซเคิล**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2552). **รายงานแผ่นดินไหว**. สืบค้น สิงหาคม 13, 2564, จาก <http://seismology.tmd.go.th>
- กองแผนงานและสารสนเทศกรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน. (2550). **แนะนำกรมการจัดหางาน**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กาสัก เต๊ะซันหมาก. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- โกวิท พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย: เอกสารตำราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2553). **ธรรมชาติของท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส**. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก็อปปี.
- จุฬาลักษณ์ กอบัวกลาง. (2560). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ไชยชนะ สุทธิวรชัย. (2535). **ปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนศึกษากรณีอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี**. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สถาบันวัฒนธรรมศึกษา.
- ชูวงศ์ อุบลี. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษาอาคารเคหะชุมชนเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร**. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการปกครอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐิติอรรคานา ใจเพียร. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2545). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6)**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). **การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทวีดา กมลเวชช. (2549). **คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2541). **อาหารกับสุขภาพในแนววัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: แสงแดด.

- ทวีป คงเทียน. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็ริง
อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต.
- ทองใบ สุดซารี. (2545). ทฤษฎีองค์การ: วิเคราะห์แนวความคิดเชิงปฏิบัติ. อุบลราชธานี: สถาบัน
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
กรุงเทพฯ: 598 ปรีน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ: อมร.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร, และคนอื่น ๆ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. (2550). กรุงเทพฯ: สำนักมาตรการ
ป้องกันสาธารณภัย.
- พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2552. (2552). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกา.
- ภัทรพงษ์ นัยดีบ, และคนอื่น ๆ. (2564). ประสิทธิภาพการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยของ เทศบาลนครเชียงราย พื้นที่เขตรับผิดชอบเขต 3 จังหวัดเชียงราย. วารสาร
การบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(3), 122 - 135.
- เมธี จันทจารุภรณ์, และ สุธิดา รัตนวานิชย์พันธ์. (2541). วิทยกรชุมชน: การแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างประชาชน ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูล
ฐานภาคกลาง. นครสวรรค์: สุขุมและบุตร.
- เมตตา แก้วอุดม. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552 -
2554) กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด. (2538). กติกา เครื่องมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรักษา
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). การจัดการความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. นนทบุรี:
สถาบันพระปกเกล้า.
- วีระชัย ชันรุ่ง. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับท้องถิ่นเทศบาลใน
จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- วีรพล พลเยี่ยม, และคนอื่น ๆ. (2564). การจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ตำบลแวง อำเภอ
โพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(3), 151
- 165.

- สมบูรณ์ นันทวงศ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุขศึกษา เฉพาะกรณีสถานีนามัยกระท่อมลุ่ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมยศ พุ่มหว่า. (2535). **สังคมชนบทกับการพัฒนา**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, และ ชนิษฐา ชุสุข. (2558). การจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายองค์กรชุมชน. **วารสารการบริหารท้องถิ่น, 8(4)**, 112 - 123.
- เสน่ห์ จามริก. (2540). **การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- สุนต์ลักษณ์ ยกเทพ, และยุภาพร ยูภาศ. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่ออำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2544). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- หทัยชนก คตะสมบูรณ์, และ พระสุธีรัตนบัณฑิต. (2563). การขับเคลื่อนพลังชุมชนในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา. **วารสารมหาจุฬาริชาการ, 4(2)**, 301 - 317.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ. (2563). **โครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการจิตอาสาภัยพิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี**. สระบุรี: ผู้แต่ง.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังศุมาลิน อังคฺสิงห์. (2558). **การบริหารแบบเครือข่ายในการจัดการภาวะฉุกเฉินอุทกภัยพิบัติภัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Alastair, T. White. (1982). **Why Community Participation? A Discussion of the Argument Community Participation: Current Issue and Lesson Learned**. United Nations: Children's Fund.
- Arnstein, Sherry R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. **Journal of the American Planning Association, 35(4)**, pp.216 - 224.,
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. **World Development, 8(3)**, 213 - 235,
- อ้างถึงใน โกวิทท์ พวงงาม. (2553). **ธรรมาภิบาลท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส**. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- _____. (1981). **Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

- Coralie, Bryant, & Louise, G. White. (1981). **Political Analysis Technique and Practice**. Belmont, Calif: Wadsworth, อ้างถึงใน ติน ปรัชญพฤทธิ. (2545). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Creighton, James L. (2005). **The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement**. San Francisco: Jossey Bass.
- Jonathan, Rigg. (2008). **Southeast Asian development**. London: Routledge.
- Nick, W. Carter. (1991). **Disaster Management: a disaster management's handbook**. Manila: ADB, อ้างถึงใน ชวงศ์ อุบลี. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษาอาคารเคหะชุมชนเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร**. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Oxford University. (1993). **The Oxford English Dictionary**. London: Oxford University Press, อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม. (2553). **ธรรมาภิบาลท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส**. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี.
- Pearce, A., & Stiefel, M. (1979). **Inquiry Into Participation; A Research Approach**. Genève: UNRISD, อ้างถึงใน วีระชัย ชันรุ่ง. (2551). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับท้องถิ่นเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- Provan, K. G., & Milward, H. B. (2001). Do networks really work? A framework for evaluating public sector organizational networks. **Public Administration Review**, 61(4), 414-423.
- Reeder, W. William. (1974). **Some Aspect of the Information Social Participation of Farm Families in New York State**. New York: Cornell University, อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม. (2553). **ธรรมาภิบาลท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส**. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี.
- United Nation, Department of Internation Economic and Social Affair. (1981). **Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development**. Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert. New York: United Nation.
- William Erwin. (1976). **Participation Management: Concept Theory and Implementation**. Atlanta G.: Georgia State University.
- World Health Organization. (1988). **40 years of caring is South – East Asia Region**. New Delhi: WHO, อ้างถึงใน ไชยชนะ สุทธิวรชัย. (2535). **ปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนศึกษากรณีอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี**. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สถาบันวัฒนธรรมศึกษา.

World Health Organization/UNICEF. (1978). **Report of the International Conference on Primary Health Care**. New York: N. P. Press, อ้างถึงใน กองแผนงานและสารสนเทศกรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน. (2550). **แนะนำกรมการจัดหางาน**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถาม**เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแคจังหวัดสระบุรี****คำชี้แจง**

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุดคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี และไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ตอนที่ 3 ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จำเอนวิวัฒน์ จันทร์งาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่านหรือเติมคำหรือข้อความในช่องว่างที่กำหนดไว้

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. น้อยกว่า 30 ปี () 2. 30- 40 ปี
() 3. 41 -50 ปี () 4. 51 - 60 ปี
() 5. มากกว่า 60 ปี

3. อาชีพ

- () 1. นักศึกษา () 2. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 3. พนักงานบริษัทเอกชน () 4. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
() 5. เกษตรกร () 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย () 4. อนุปริญญา/ปวส./ปวท.
() 5.ปริญญาตรี () 5. สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 15,000 บาท () 2. 15,000 - 30,000 บาท
() 3. 30,0001 - 50,000 บาท () 4. 50,000 บาท ขึ้นไป

6. ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน

- () 1. น้อยกว่า 5 ปี () 2. 6 - 10 ปี
() 3. 11- 20 ปี () 4. 21 ปี ขึ้นไป

7. เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

- () 1. เป็น () 2. ไม่เป็น

8. ประสบการณ์ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ

- () 1. มี () 2. ไม่มี

9. หากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติขึ้น ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติหรือไม่

1. ต้องการ (ไม่ต้องตอบข้อ 11)
 2. ไม่ต้องการ (ไม่ต้องตอบข้อ 10)

10. เพราะเหตุใดท่านจึง **ต้องการเข้าร่วม** ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

1. อาจเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือมีญาติพี่น้องเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์
 2. ต้องการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย
 3. อื่น ๆ โปรดระบุ

11. เพราะเหตุใดท่านจึง **ไม่ต้องการเข้าร่วม** ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

1. ไม่มีความพร้อมสำหรับการจัดการภัย
 2. เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือ
 3. อื่น ๆ โปรดระบุ

12. ท่านคิดว่าวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการเข้าไปแก้ไขปัญหาภัยพิบัติคือวิธีการใด

1. การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ
 2. การฝึกซ้อมแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติ
 3. การเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชน
 4. อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมที่ตรงกับปัจจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
 3 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
 1 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ					
1. นำเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อประกอบการป้องกันภัยพิบัติ					
2. รับทราบข้อมูลข่าวสารการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ					
3. การมีส่วนร่วมติดตามหรือตรวจสอบปัญหาภัยพิบัติในท้องถิ่นเพื่อนำมาเสนอวิธีการพัฒนา / โครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว					
4. การมีส่วนร่วมรับรู้ต่อวิธีการพัฒนา / โครงการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.					
5. การมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และปรับปรุงชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อ อบต.					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
6. การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์วิธีการพัฒนา / โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.ให้ชุมชนรับทราบ					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
7. การมีส่วนร่วมประสานงานดำเนินการของโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.กับชุมชนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย					
8. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
9. การมีส่วนร่วมดูแลสิ่งสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มี เช่น ถังขยะ ถนน บ่อน้ำ ต้นไม้ริมทาง สวนสุขภาพ เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย					
10. การเข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานวันสงกรานต์ งานปีใหม่ งานวัด เป็นต้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล					
11. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต.					
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
12. การมีส่วนร่วมดำเนินงานของ อบต. ในการดำเนินโครงการ / กิจกรรมสาธารณูปโภคของ อบต.ฯ ทำให้ประชาชนดำเนินชีวิตประจำวันสะดวกสบายขึ้น					
13. การดำเนินกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ลดปัญหาการเกิดภัยพิบัติ					
14. การดำเนินโครงการ / กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. สร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนมากขึ้น					
15. การดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชาชน					
16. การดำเนินงานโครงการ / กิจกรรม ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ช่วยลดปัญหาสุขภาพประชาชน					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
17. การเข้าร่วมสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินการโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
18. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดจ้างโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. การจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการและเกิดประโยชน์กับชุมชน					
19. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์กับชุมชน					
20. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ให้มีความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งตัวเลขแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติ	ระดับความพร้อม				
		5	4	3	2	1
ระดับบุคคล						
1	การติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง					
2	การเตรียมการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น					
3	การเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น					
4	การเตรียมการด้านช่องทางการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เช่น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉิน ฯลฯ					

ข้อ	ความพร้อมด้านการป้องกันภัยพิบัติ	ระดับความพร้อม				
		5	4	3	2	1
5	การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ					
6	การฝึกซ้อมแผนรองรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติ					
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						
1	กองทัพ (ทหาร)					
2	กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด, ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด)					
3	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ)					
4	องค์กรปกครองท้องถิ่น (อบจ. / เทศบาล / อบต.)					
5	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)					
6	มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย					
7	ภาคเอกชน					
8	หน่วยงานอื่น ๆ อาทิ เช่น					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

1. ท่านมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ “ภัยพิบัติ” อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการ “ภัยพิบัติ” อย่างไร

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.901	34

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การตัดสินใจ1	119.8000	145.062	.202	.902
การตัดสินใจ2	119.8000	140.786	.492	.898
การตัดสินใจ3	120.0000	136.759	.481	.898
การตัดสินใจ4	120.2000	135.890	.581	.896
การตัดสินใจ5	119.9667	138.585	.490	.898
การตัดสินใจ6	119.7000	142.493	.298	.901
การดำเนินการ7	119.7333	140.892	.484	.898
การดำเนินการ8	119.9667	135.964	.604	.896
การดำเนินการ9	119.9667	136.516	.713	.895
การดำเนินการ10	120.1000	134.438	.654	.895
การดำเนินการ11	119.8667	133.982	.600	.896
ผลประโยชน์12	120.2000	136.097	.570	.896
ผลประโยชน์13	120.0333	136.654	.518	.897
ผลประโยชน์14	120.1333	138.602	.470	.898

ผลประโยชน์15	119.8333	136.833	.721	.895
ผลประโยชน์16	120.1000	139.197	.491	.898
การประเมินผล17	120.0667	131.237	.776	.892
การประเมินผล18	119.4333	145.426	.124	.903
การประเมินผล19	119.9000	137.197	.648	.896
การประเมินผล20	119.5333	135.982	.653	.895
ระดับบุคคล1	119.4000	136.110	.576	.896
ระดับบุคคล2	120.0667	141.030	.441	.899
ระดับบุคคล3	119.7333	136.133	.575	.896
ระดับบุคคล4	119.9667	135.068	.618	.895
ระดับบุคคล5	119.3667	145.275	.168	.902
ระดับบุคคล6	119.7000	140.631	.384	.900
หน่วยงาน1	119.3333	133.816	.658	.895
หน่วยงาน2	119.2667	139.513	.411	.899
หน่วยงาน3	119.0667	138.685	.511	.898
หน่วยงาน4	118.9000	145.610	.078	.905
หน่วยงาน5	118.9333	149.099	-.097	.909
หน่วยงาน6	118.7333	147.857	-.028	.905
หน่วยงาน7	118.4333	149.633	-.214	.905
หน่วยงาน8	118.5667	150.668	-.241	.907

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (ค่า IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ
อำเภอหนองแคจังหวัดสระบุรี

เกณฑ์การให้ความเชื่อมั่น :

ค่าความเชื่อมั่นระดับ	+1	หมายถึง	ใช้ได้
ค่าความเชื่อมั่นระดับ	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่าความเชื่อมั่นระดับ	-1	หมายถึง	ใช้ไม่ได้

ข้อคำถาม	ความเชื่อมั่น			รวม คะแนน $\sum R$	ค่าเฉลี่ย IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การมีส่วนร่วมโดยการตัดสินใจ					
1. นำเสนอประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อประกอบการป้องกันภัยพิบัติ	+1	+1	+1	+3	1.00
2. รับทราบข้อมูลข่าวสารการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ	+1	+1	+1	+3	1.00
3. การมีส่วนร่วมติดตามหรือตรวจสอบปัญหาภัยพิบัติในท้องถิ่นเพื่อนำมาเสนอวิธีการพัฒนา / โครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว	+1	+1	+1	+3	1.00
4. การมีส่วนร่วมรับรู้ต่อวิธีการพัฒนา / โครงการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.	+1	+1	+1	+3	1.00
5. การมีส่วนร่วมเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติต่อ อบต.	+1	+1	+1	+3	1.00
6. การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์วิธีการพัฒนา / โครงการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.ให้ชุมชนรับทราบ	+1	+1	+1	+3	1.00
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
7. การมีส่วนร่วมประสานงานดำเนินการของโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. กับชุมชนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย	+1	+1	+1	+3	1.00
8. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ขององค์การบริหารส่วนตำบล	+1	+1	+1	+3	1.00

ข้อคำถาม	ความเชื่อมั่น			รวม คะแนน $\sum R$	ค่าเฉลี่ย IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
9. การมีส่วนร่วมดูแลสิ่งแวดล้อมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มี เช่น ถังขยะ ถนน บ่อน้ำ ต้นไม้ริมทาง สวนสุขภาพ เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย	+1	+1	+1	+3	1.00
10. การเข้าร่วมช่วยเหลือชุมชนในการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานวันสงกรานต์ งานปีใหม่ งานวัด เป็นต้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	+1	+1	+1	+3	1.00
11. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต.	+1	+1	+1	+3	1.00
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
12. การมีส่วนร่วมดำเนินงานของ อบต. ในการดำเนินโครงการ / กิจกรรมสาธารณูปโภคของ อบต. ทำให้ประชาชนดำเนินชีวิตประจำวันสะดวกสบายขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
13. การดำเนินกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ลดปัญหาการเกิดภัยพิบัติ	+1	+1	+1	+3	1.00
14. การดำเนินโครงการ / กิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. สร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
15. การดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชาชน	+1	+1	+1	+3	1.00
16. การดำเนินงานโครงการ / กิจกรรม ป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. ช่วยลดปัญหาสุขภาพประชาชน	+1	+1	+1	+3	1.00
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
17. การเข้าร่วมสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินการโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.	+1	+1	+1	+3	1.00
18. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดจ้างโครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต. การจัดจ้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการและเกิดประโยชน์กับชุมชน	+1	+1	+1	+3	1.00
19. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์กับชุมชน	+1	+1	+1	+3	1.00

ข้อคำถาม	ความเชื่อมั่น			รวม คะแนน $\sum R$	ค่าเฉลี่ย IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
20. การมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยพิบัติของ อบต.ให้มี ความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	+1	+1	+1	+3	1.00
ระดับบุคคล					
1. การติดตามสถานการณ์ด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
2. การเตรียมการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับแก้ไข สถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น	+1	+1	+1	+3	1.00
3. การเรียนรู้การใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับ แก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติในเบื้องต้น	+1	+1	+1	+3	1.00
4. การเตรียมการด้านช่องทางการติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับภัย พิบัติ เช่น เบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉิน ฯลฯ	+1	+1	+1	+3	1.00
5. การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการกับภัยพิบัติ	+1	+1	+1	+3	1.00
6. การฝึกซ้อมแผนรองรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติ	+1	+1	+1	+3	1.00
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
1. กองทัพ (ทหาร)	+1	+1	+1	+3	1.00
2. กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด, ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัด)	+1	+1	+1	+3	1.00
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจ)	+1	+1	+1	+3	1.00
4. องค์การปกครองท้องถิ่น (อบจ. / เทศบาล / อบต.)	+1	+1	+1	+3	1.00
5. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	+1	+1	+1	+3	1.00
6. มูลนิธิต่าง ๆ เช่น กู้ภัย	+1	+1	+1	+3	1.00
7. ภาคเอกชน	+1	+1	+1	+3	1.00
8. หน่วยงานอื่น ๆ อาทิ เช่น.....	+1	+1	+1	+3	1.00
					34.00
					1.00

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์ ดร.สุริยะ หาญพิชัย อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. จำเอกไพฑูริย์ อ่อนศรี รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สารท ทรัพย์รวงทอง คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพ
เครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ที่ มนส. ๗๓๘ / ๕๑๓๓ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร. สุริยะ หาญพิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย

๒. โครงร่างการค้นคว้าอิสระ

ด้วย จำเอนกนิวัฒน์ จันทรงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

msay

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์)
 คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๕๖๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถนนนารายณ์มหาราช

อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน จำเอกไพฑูริย์ อ่อนศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. โครงร่างการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย จำเอกนิวัฒน์ จันทร์งาม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ ทรัพย์รวงทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ - ๘๓ ต่อ ๒๓๑, ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐

โทรสาร ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐

Email : human_Tru@hotmail.co.th

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๕๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. โครงการการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย จำเอนิวัฒน์ จันทร์งาม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันภัยพิบัติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ ทรัพย์รวงทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ - ๙๓ ต่อ ๒๓๑, ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐

โทรสาร ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐

Email : human_True@hotmail.co.th

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ ชื่อสกุล	จำเอนนิวัฒน์ จันทรงาม
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 28 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2524
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	253/32 หมู่บ้านรุ่งเรือง ถนนเทศบาล 4 ซอย 33 ตำบลปากเพรียว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ชำนาญงาน ฝ่ายสาธารณูปโภค กองช่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2541 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี พ.ศ. 2545 จำหน่ายเรือ พรรคนาวิน เหล่าทหารขนส่ง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2561 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2565 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี